

ZAŁĄCZNIK nr 1

Wnioski – diagnoza sytuacji wyjściowej Miasta i Gminy Niepołomice

SPIS TREŚCI

SPIS TREŚCI.....	2
1. Wstęp	3
2. Sfera społeczna	4
Demografia	4
Edukacja i wychowanie	7
Pomoc społeczna	14
Aktywność społeczna	15
Oferta czasu wolnego	17
Bezpieczeństwo publiczne	21
Opieka zdrowotna.....	23
3. Sfera gospodarcza.....	26
Przedsiębiorczość.....	26
Finanse samorządowe	30
Turystyka.....	34
Rynek pracy	36
4. Sfera przestrzenna	41
Środowisko przyrodnicze i tereny zielone	41
Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna, planowanie przestrzenne.....	48
Transport i komunikacja.....	55
5. Spis rysunków.....	58
6. Spis tabel.....	58
7. Spis wykresów.....	60

1. Wstęp

Niżej zestawione wnioski z diagnozy sytuacji wyjściowej Miasta i Gminy Niepołomice obejmują zagadnienia związane z trzema podstawowymi sferami funkcjonowania gminy: społeczną, gospodarczą, przestrzenną pod kątem obecnego, jak i przyszłego rozwoju lokalnego.

Do przygotowania zestawień statystycznych w diagnozie wykorzystano dane z otwartych baz danych, głównie Banku Danych Lokalnych GUS, a także informacje z powszechnie dostępnych raportów, opracowań tematycznych, oficjalnych stron internetowych instytucji i jednostek samorządu terytorialnego (pozyskane w okresie maj-lipiec 2023 r.). Na potrzeby diagnozy wykorzystano najbardziej aktualne, dostępne dane – głównie za 2021 rok. Analizy mają charakter statyczny i dynamiczny (ciągi czasowe obejmujące pięć lat: 2017-2021, a przy niektórych zagadnieniach demograficznych dłuższą perspektywę), co pozwala na dostrzeżenie trendów rozwojowych. Posłużono się też ujęciem porównawczym: gmina Niepołomice została przedstawiona na tle województwa małopolskiego, Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego (KrOF-MK, w niniejszym dokumencie pojęcie Krakowski Obszar Funkcjonalny odnosi się do obszaru składającego się z 15 gmin członkowskich Stowarzyszenia Metropolia Krakowska), gmin otaczających Kraków (OF-MK czyli gminy członkowskie Stowarzyszenia Metropolia Krakowska poza Krakowem) oraz trzech gmin o zbliżonej specyfice (gminy miejsko-wiejskie bądź miejskie sąsiadujące z ośrodkiem metropolitalnym) – z województwa małopolskiego: Wieliczka oraz Skawina, z województwa wielkopolskiego: Luboń.

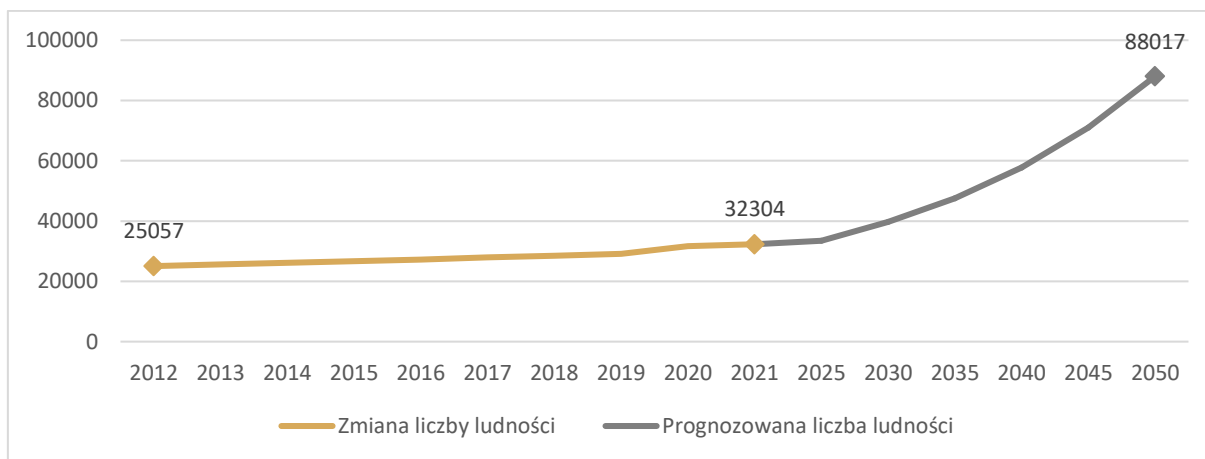
Wyciąg z diagnozy wskaźnikowej został rozszerzony o wnioski z partycypacyjnych działań diagnostycznych (badań jakościowych) tj. grupowych wywiadów zogniskowanych (FGI, fokusy), wywiadów indywidualnych oraz dyżurów rewitalizacyjnych. Celem technik było poznanie perspektywy poszczególnych grup mieszkańców – identyfikacja dostrzeganych problemów, wyzwań, a także oczekiwań co do dalszych kierunków rozwoju dla zapewnienia optymalnych warunków do życia, zamieszkania i rozwoju na terenie miasta i gminy. 5 spotkań fokusowych skierowanych do różnych grup społecznych (rodzice małych dzieci, lokalni przedsiębiorcy, osoby do 25 r.ż., osoby mieszkające na terenie gminy od roku do 10 lat, seniorzy) zrealizowano w czerwcu 2023 r., łącznie wzięło w nich udział 38 osób. Dodatkowo przeprowadzono 8 wywiadów indywidualnych z przedstawicielami większych firm prowadzących działalność w NSI. Dyżury strategiczne odbyły się w lipcu w mieście i w każdym sołectwie (w sumie 15 spotkań) i uczestniczyło w nich ok. 250 osób.

2. Sfera społeczna

Demografia

- W gminie Niepołomice widoczny jest trend wzrostowy liczby ludności – między 2017 a 2021 liczba mieszkańców zwiększyła się o ponad 7 tysięcy (15%). Przyrost jest wypadkową zarówno dodatniego salda naturalnego, jak i wysokiego salda migracji (liczba zameldowań ok. trzykrotnie przewyższająca liczbę wymeldowań). Zmiany te przełożyły się także na podniesienie gęstości zaludnienia do 336 osób na km² w 2021 roku. Prognozy demograficzne wskazują, że trend zostanie utrzymany, a według niektórych opracowań gmina Niepołomice jako „gigant rozwoju demograficznego w krakowskim MOF” może w 2050 r. liczyć nawet 88 tys. mieszkańców (zob. *Prognoza demograficzna MOF Krakowa 2022-2050* dr hab. Jana Paradysza).

Wykres 1. Zmiana liczby ludności w gminie Niepołomice w latach 2012-2021 oraz prognozowana liczba ludności w pięcioletnich odstępach do 2050 roku

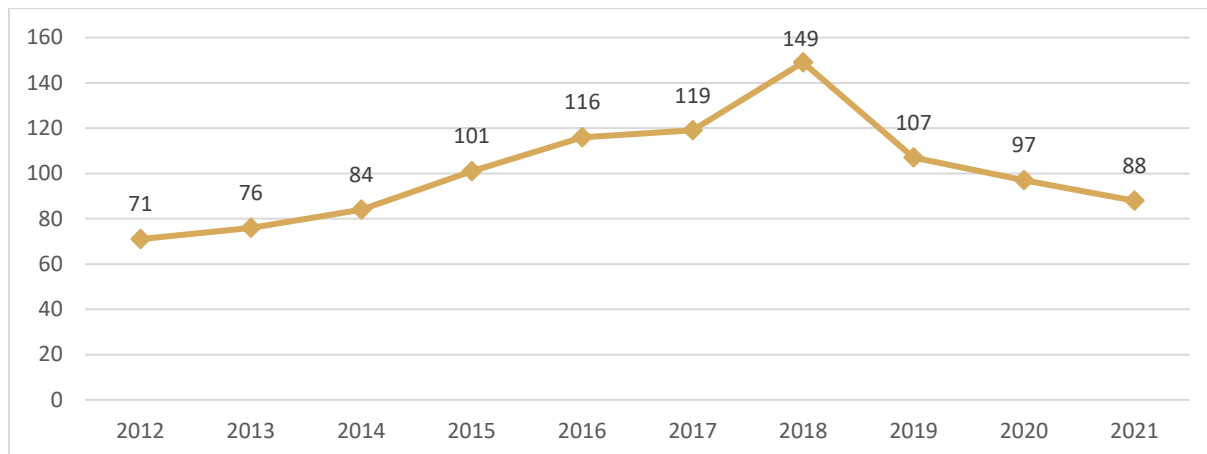

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS oraz Prognozy demograficznej dla MOF Krakowa 2022-2050 dr hab. Jana Paradysza

- Zmiany związane z dynamicznym przyrostem ludności są odczuwane przez mieszkańców i budzą ich obawy. Uczestnicy badań zwracali uwagę, że na przestrzeni lat gmina zmieniała swój charakter, nie jest już tak cichym i spokojnym miejscem, jak np. 10 lat temu, przy czym nadal pozostaje atrakcyjną alternatywą dla tych, którzy poszukują odpoczynku od hałasu i intensywności dużego miasta („Spokojna okolica, mniejsze zaludnienie sprawia, że był taki fajny klimat. Małe miasteczko i tak ludzi nawet do tego ciągnęło. A teraz trochę to zanika, ale dalej myślę, że jest przewaga Niepołomic nad Krakowem w tym właśnie znaczeniu” – FGI z mieszkańcami do 25 r.ż.). Wskazywano też, że niektóre sołectwa tracą swój wiejski charakter w związku z kurczeniem się terenów rolnych oraz powstającą zabudową wielorodzinną / „osiedlową”. Jednocześnie rozmówcy podkreślali zalety życia w miasteczku – raczej niewielkiej jednostce, jednak z szeregiem funkcji i usług (edukacja, kultura, rekreacja itp.), które znajdują się w dostępnej odległości – przemieszczanie się pieszo, rowerem czy samochodem zazwyczaj nie zajmuje dużo czasu. W opinii uczestników działań badawczych istotnym problemem gminy jest zbyt powolne tempo rozwoju infrastruktury (transportowej, technicznej i społecznej), które nie nadąża się za rosnącymi potrzebami („Niepołomice są trochę ofiarą własnego sukcesu: nie nadążają za rozwojem i ekspansją zarówno strefy przemysłowej, jak i mieszkalnictwa. Dynamika rozwoju jest

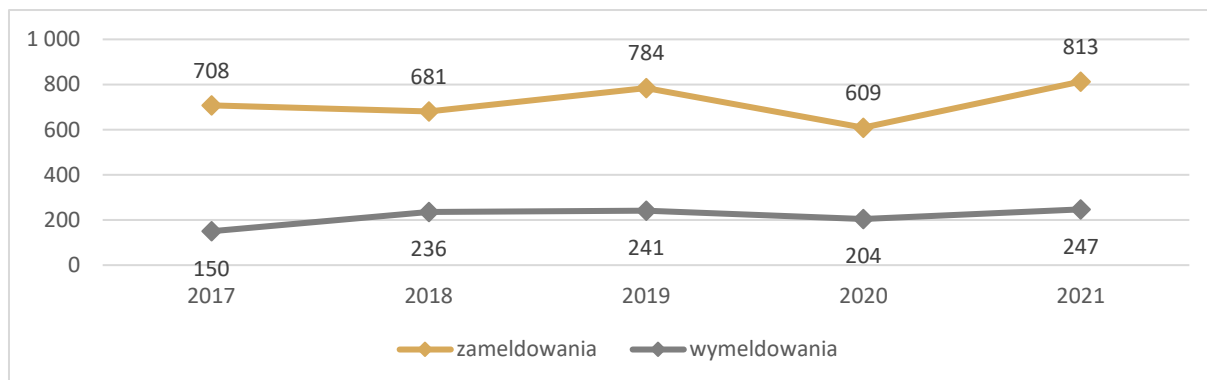
zbyt duża” – FGI z lokalnymi przedsiębiorcami). W kontekście napływu nowych mieszkańców, zauważano, że miasto właściwie osiągnęło już maksymalny pułap, jeśli chodzi o zabudowę, natomiast w sołectwach są nadal tereny, na których można rozwijać funkcje mieszkaniowe, należy jednak zadbać o to, aby rozwój ten był kontrolowany (np. poprzez odpowiednie zapisy w dokumentach planistycznych, zabezpieczanie terenów i niezbędnej infrastruktury itp.).

Wykres 2. Przyrost naturalny w gminie Niepołomice w latach 2012-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wykres 3. Zameldowania i wymeldowania w gminie Niepołomice w latach 2017-2021

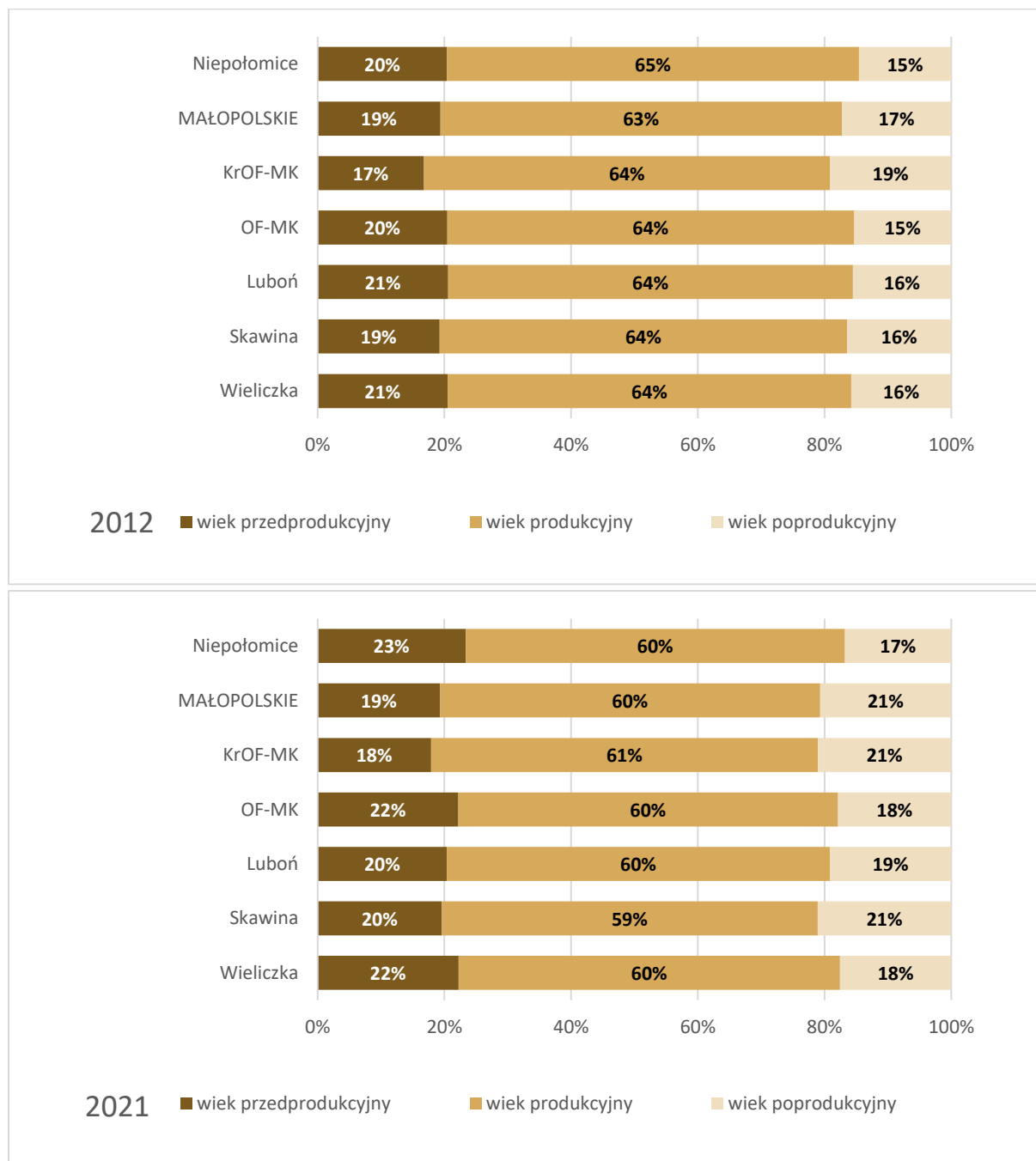
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 1. Gęstość zaludnienia (os./km²) w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021
Niepołomice	290,0	295,6	302,7	329,1	335,6
MAŁOPOLSKIE	223,4	224,0	224,7	226,1	225,9
KrOF-MK	827,9	833,9	843,4	878,9	883,9
OF-MK	304,5	308,8	313,0	338,2	342,8
Luboń	2 342,9	2 352,6	2 364,2	2 445,7	2 436,9
Skawina	434,4	435,7	436,6	440,2	440,7
Wieliczka	585,9	596,1	606,8	662,2	672,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wykres 4. Udział liczby ludności (%) według ekonomicznych grup wieku w 2012 (L) oraz w 2021 roku (P) w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Struktura ludności według ekonomicznych grup wiekowych mieszkańców pozytywnie wyróżnia gminę Niepołomice na tle województwa czy obszaru funkcjonalnego. Niepołomice to gmina stosunkowo młoda – udział osób poniżej 18 r.ż. wrażał na przestrzeni lat i w 2021 roku osiągnął 23%. Jeśli chodzi o procesy związane ze starzeniem się społeczeństwa, to wzrost odnotowano także wśród osób w wieku poprodukcyjnym – 2 p.p., jednak udział tej grupy wynoszący 17% pozostaje najniższy w porównaniu do analizowanych jednostek. Zwiększanie się liczby mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym przekłada się na stały wzrost współczynnika obciążenia demograficznego (o ok. 11%) – w 2021 roku na 100 osób w wieku

produkcyjnym przypadało 61 osób w wieku nieprodukcyjnym, co przekraczało wartości odnotowane dla województwa czy obszaru funkcjonalnego.

- Zmiany w strukturze demograficznej przekładają się na potrzeby zgłaszane przez mieszkańców. Seniorzy oraz rodzice małych dzieci uczestniczący w technikach badawczych realizowanych w ramach etapu diagnostycznego postulowali o zwiększanie dostępności opieki zdrowotnej, rozwój publicznych placówek świadczących opiekę nad dziećmi (przedszkola i żłobki). Zwracano też uwagę na kwestie mobilnościowe – konieczność zapewnienia infrastruktury umożliwiającej bezpieczne przemieszczanie się pieszo i na rowerze, podnoszenie dostępności transportu zbiorowego.

Tabela 2. Współczynnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych w latach 2017-2021

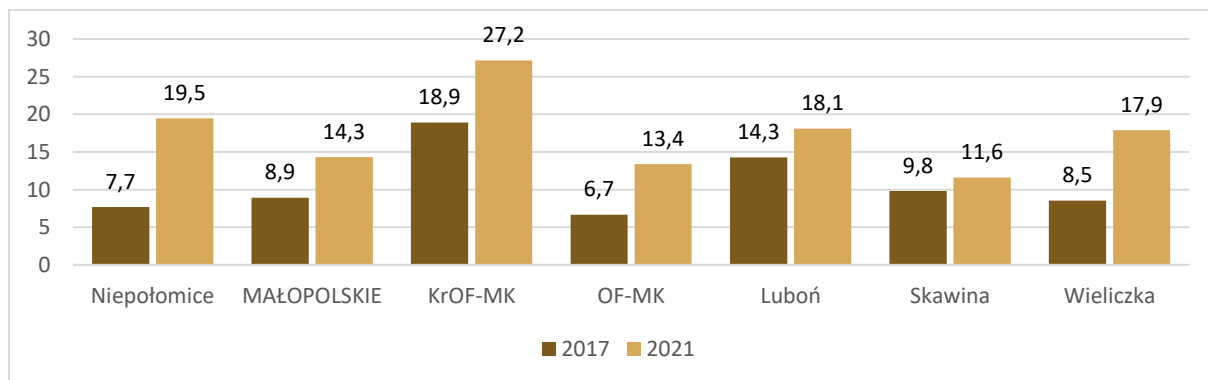
Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	59,9	61,5	63,4	65,4	67,1	11,92%
MAŁOPOLSKIE	62,6	63,9	65,1	65,9	66,7	6,64%
KrOF-MK	64,4	66,2	67,6	62,8	63,7	-1,17%
OF-MK	61,0	62,2	63,5	65,8	66,9	9,77%
Luboń	63,4	64,6	65,2	64,7	65,4	3,15%
Skawina	61,5	62,8	64,6	66,9	68,6	11,52%
Wieliczka	62,6	63,6	64,4	65,4	66,2	5,69%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Edukacja i wychowanie

- W ostatnich latach w gminie Niepołomice zwiększała się dostępność opieki żłobkowej, co odzwierciedla zarówno 2,5-krotny wzrost odsetka dzieci objętych opieką w żłobkach (z 7,7% w 2017 r. do 19,5% w 2021 r.), jak i czterokrotne zwiększenie się miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do 3 lat (z 85 na 324). Wyniki te pozytywnie wyróżniają Niepołomice na tle średnich dla województwa czy gmin otaczających Kraków.

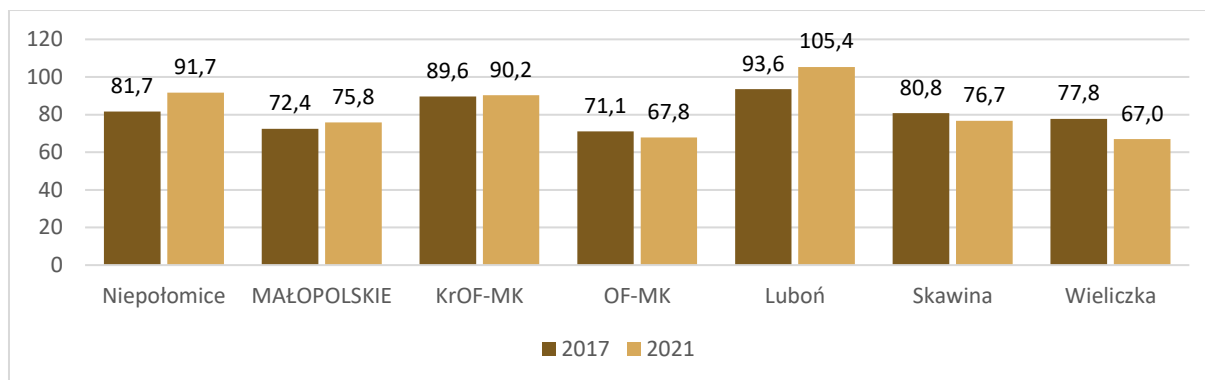
Wykres 5. Odsetek dzieci (%) objętych opieką w żłobkach w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Na przestrzeni lat odsetek dzieci korzystających z przedszkoli wzrastał i w 2021 roku w gminie Niepołomice blisko 92% dzieci w wieku 3-5 lat było objętych wychowaniem przedszkolnym. Tym samym sytuacja w gminie w tym aspekcie prezentowała się korzystniej na tle województwa czy obszaru funkcjonalnego.

Wykres 6. Odsetek dzieci (%) w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Mieszkańcy uczestniczący w badaniach społecznych zwracali jednak uwagę na problemy w zakresie dostępności do oferty żłobkowej i przedszkolnej. Poruszano temat niewystarczającej liczby miejsc w przedszkolu samorządowym w Niepołomicach, dużego obłożenia funkcjonujących klubów malucha i stosunkowo niskiej dopłaty w ramach Niepołomickiego Bonu Żłobkowego. Pojawiły się też opinie, że, mimo funkcjonującego systemu dopłat, korzystanie z oferty przedszkoli prywatnych jest bardziej obciążające finansowo dla rodziców, a nie zawsze łączy się ze znacząco wyższą jakością opieki („Tutaj w Niepołomicach przedszkola prywatne są ok, natomiast to nie jest tak diametralna różnica [od samorządowych], żeby była zasadna taka różnica finansowa w tych przedszkolach” – FGI). Wskazywano zatem zarówno na potrzebę zwiększania miejsc w istniejących placówkach, jak i tworzenie nowych obiektów samorządowych (np. utworzenie samorządowego żłobka i kolejnego przedszkola w mieście Niepołomice, poszerzenie oferty przedszkolnej na osiedlach Jazy i Boryczów oraz sołectwach Zagórze i Zakrzów, rozwój / budowa bazy żłobkowej i przedszkolnej w Podłężu, Zakrzowcu, Woli Batorskiej, Zabierzowie Bocheńskim, Woli Zabierzowskiej, Staniątkach).
- W 2021 roku w gminie Niepołomice na 1 oddział w szkole podstawowej przypadało 19 uczniów – wzrost o 1 względem 2017 roku, podczas gdy w przypadku województwa czy obszaru funkcjonalnego zanotowano spadek. Średnie wyniki egzaminów ósmoklasisty wskazują na wysoką jakość nauczania w szkołach podstawowych w gminie Niepołomice, uczniowie niepołomickich szkół w ostatnich latach zazwyczaj uzyskiwali wyniki powyżej średniej dla województwa czy Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Przy czym wyższe wyniki na przestrzeni lat zauważa się dla części z matematyki, j. angielskiego, a w przypadku j. polskiego brak takiej stałej tendencji.

Tabela 3. Liczba uczniów szkół podstawowych w przeliczeniu na oddział w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2021
Niepołomice	18	19
MAŁOPOLSKIE	17	16
KrOF-MK	19	18
OF-MK	17	17
Luboń	21	21
Skawina	17	15
Wieliczka	18	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 4. Liczba uczniów szkół ponadpodstawowych w przeliczeniu na oddział w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2021
Niepołomice	22	25
MAŁOPOLSKIE	23	24
KrOF-MK	21	24
OF-MK	25	24
Luboń	30*	28
Skawina	24	22
Wieliczka	28	25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

*dane dla 2018 roku

Tabela 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (%) z j. polskiego w latach 2019-2022 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2019	2020	2021	2022
Niepołomice	68	65	70	68
MAŁOPOLSKIE	67	62	64	64
KrOF-MK	68	64	66	66
OF-MK	68	64	66	65
Luboń	63	60	61	56
Skawina	67	62	63	66
Wieliczka	68	65	66	69

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej.

*dla Niepołomic, Skawiny, Wieliczki i Świątnik Górnych w latach 2021-2022 została podana średnia wartość dla miasta oraz obszaru wiejskiego

Tabela 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (%) matematyki w latach 2019-2022 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2019	2020	2021	2022
Niepołomice	52	55	56	67
MAŁOPOLSKIE	50	Jednostka	52	63
KrOF-MK	53	54	55	66
OF-MK	53	54	55	66
Luboń	46	48	50	64
Skawina	53	53	54	64
Wieliczka	51	55	55	69

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej.

*dla Niepołomic, Skawiny, Wieliczki i Świątnik Górnych w latach 2021-2022 została podana średnia wartość dla miasta oraz obszaru wiejskiego

Tabela 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (%) z j. angielskiego w latach 2019-2022 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2019	2020	2021	2022
Niepołomice	69	65	75	76
MAŁOPOLSKIE	62	57	69	69
KrOF-MK	64	60	73	74
OF-MK	64	59	73	73
Luboń	66	59	75	71
Skawina	64	57	71	71
Wieliczka	65	61	74	78

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej.

*dla Niepołomic, Skawiny, Wieliczki i Świątnik Górnych w latach 2021-2022 została podana średnia wartość dla miasta oraz obszaru wiejskiego

Tabela 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (%) z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego w latach 2021-2022 dla poszczególnych gmin w podziale na obszar miejski i wiejski

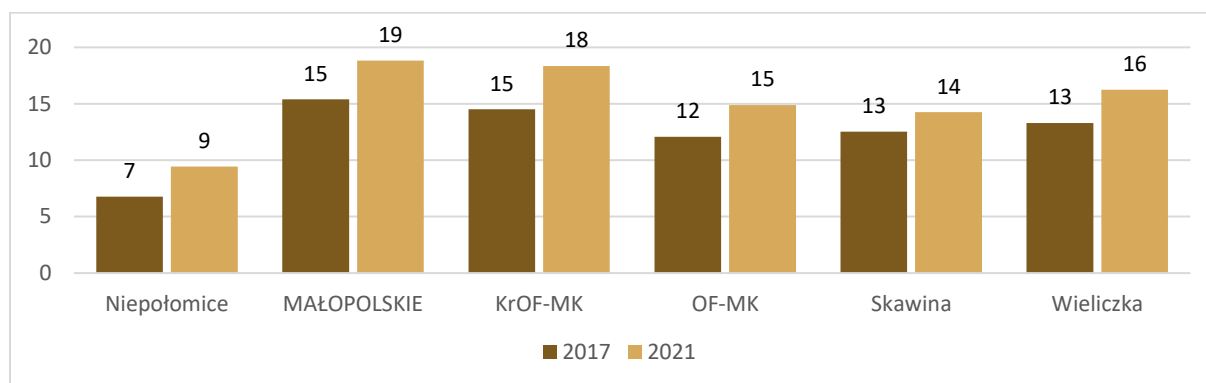
Jednostka	Typ gminy	Język polski	Język polski	Matematyka 2021	Matematyka 2022	Język angielski 2021	Język angielski 2022
Niepołomice	obszar miejski	68	69	51	66	69	74
Niepołomice	obszar wiejski	72	67	60	68	81	79
Skawina	obszar miejski	59	66	49	62	61	65
Skawina	obszar wiejski	66	65	59	66	81	77

Jednostka	Typ gminy	Język polski	Język polski	Matematyka 2021	Matematyka 2022	Język angielski 2021	Język angielski 2022
Wieliczka	obszar miejski	64	68	53	67	67	75
Wieliczka	obszar wiejski	67	71	58	70	80	80
Świątniki Górne	obszar miejski	62	69	54	68	66	76
Świątniki Górne	obszar wiejski	63	60	55	62	76	69

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej.

- W opinii mieszkańców uczestniczących w badaniach szkoły podstawowe w gminie Niepołomice są coraz bardziej przepełnione, a w kontekście trendów demograficznych i zwiększania się liczby najmłodszych mieszkańców – zgłaszano zapotrzebowanie zarówno na poszerzenie dostępności istniejących placówek (np. osiedle Jazy – za małą szkołą, brakuje tam „zerówki”, Wola Batorska, Suchoraba, Zakrzów, Wola Zabierzowska, Zabierzów Bocheński – zwłaszcza, że to placówka integracyjna, z której korzystają dzieci z całej gminy), jak i na tworzenie nowych (np. osiedle Boryczów). Dwuzmianowość w odczuciu badanych nie stanowiła satysfakcjonującego rozwiązania („jak usłyszałam o dwuzmianowości to przeraziłam się” – FGI z rodzicami małych dzieci). Podnoszono także wątek nierównej oferty świetlicowej – niektóre szkoły mają ciekawe świetlicowe propozycje dla dzieci, inne funkcjonują jako typowa „przechowalnia”. Dodatkowo, do niektórych świetlic po prostu trudno się dostać ze względu na dużą liczbę chętnych, więc część rodziców, których dzieci nie dostały się do szkolnych świetlic, musi wykupywać pakiety w prywatnych placówkach świetlicowych. Utrudnieniem dla dzieci oraz rodziców jest też zmiana systemowa, która uniemożliwia czasowe opuszczenie świetlicy na zajęcia dodatkowe.
- W przypadku szkół ponadpodstawowych między 2017 a 2021 również nastąpił przyrost liczby uczniów na oddział w Niepołomicach (z 22 na 25), a podobny kierunek zmian odnotowano także dla województwa czy obszaru funkcjonalnego. Liczba uczniów w średnich szkołach zawodowych na 1000 mieszkańców również nieznacznie się zwiększyła w analizowanym okresie (z 7 na 9), przy czym wskaźnik ten dla Niepołomic przyjmował wartości ok. dwukrotnie niższe od wyników odnotowanych dla pozostałych analizowanych jednostek.

Wykres 7. Liczba uczniów w średnich szkołach zawodowych na 1000 mieszkańców w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

*brak danych dla gm. Luboń

- Średnie wyniki z egzaminu maturalnego uczniów Liceum Ogólnokształcącego w Niepołomicach w ostatnich sześciu latach z matematyki i języka angielskiego były niższe, a z języka polskiego niższe lub zbliżone do średniej dla tego typu szkół w województwie małopolskim. Natomiast uczniowie Technikum w Niepołomicach w badanych latach uzyskali wyniki powyżej średniej wojewódzkiej dla tego typu szkół z języka angielskiego oraz zbliżone, a w ostatnich dwóch latach lepsze, z matematyki.

Tabela 9. Średnie wyniki matur (%) z j. polskiego w latach 2017-2022 w szkołach w gminie Niepołomice na tle średniej Małopolski wg typów szkół

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liceum Ogólnokształcące w Niepołomicach	65	60	58	52	53	59
Średnia dla Szkół Ogólnokształcących w Małopolsce	62	60	58	57	60	59
Technikum w Niepołomicach	60	48	52	41	62	49
Średnia dla Techników w Małopolsce	53	53	49	47	52	51

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Kraków.

Tabela 10. Średnie wyniki matur (%) matematyki w latach 2017-2022 w szkołach w gminie Niepołomice na tle średniej Małopolski wg typów szkół

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liceum Ogólnokształcące w Niepołomicach	51	53	48	48	55	59
Średnia dla Szkół Ogólnokształcących w Małopolsce	63	64	67	61	65	66
Technikum w Niepołomicach	50	49	58	47	68	57
Średnia dla Techników w Małopolsce	49	50	54	47	52	54

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Kraków.

Tabela 11. Średnie wyniki matur (%) j. angielskiego w latach 2017-2022 w szkołach w gminie Niepołomice na tle średniej Małopolski wg typów szkół

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Liceum Ogólnokształcące w Niepołomicach	74	81	75	69	80	77
Średnia dla Szkół Ogólnokształcących w Małopolsce	79	80	79	78	84	83
Technikum w Niepołomicach	73	71	68	69	89	77
Średnia dla Techników w Małopolsce	63	66	65	64	70	70

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OKE Kraków.

- Według uczestników technik badawczych szkoła średnia w Niepołomicach, mimo pozytywnych opinii, nie stanowi wystarczająco atrakcyjnej alternatywy dla oferty krakowskiej – jest mała, niedoinwestowana, dysponuje ograniczoną ilością miejsc. Rodzice biorący udział w fokusach deklarowali, że biorą pod uwagę ograniczenie dzieciom dojazdów (do Krakowa) i zachęcanie do podjęcia nauki w Niepołomicach, ale potrzebna byłaby do tego „szkoła średnia z prawdziwego zdarzenia”: duża, z boiskiem, z różnymi profilami / oddziałami o różnych specjalizacjach. Z kolei młodzi niepołomiczanie zwracali uwagę, że konkurencyjność oferty Krakowa w wielu przypadkach będzie przeważać nad wygodą: „Z drugiej strony Kraków oferuje więcej stanowisk pracy [...] Studiowałam w Krakowie i chodziłam też do liceum w Krakowie i z mojej perspektywy wydaje mi się, że wiele osób tak robi, że pomimo dobrego liceum w Niepołomicach wiele osób chce pójść do Krakowa do bardziej renomowanych liceów i albo dojeżdża, albo mieszka w bursie” (FGI z osobami do 25 r.ż.). Mieszkańcy zwracali też uwagę na potrzebę tworzenia powiązań między szkolnictwem ponadpodstawowym a przedsiębiorstwami działającymi w Strefie, m.in. poprzez dedykowane klasy tworzone we współpracy z firmami, ukierunkowanie kształcenia w szkole średniej pod kątem umiejętności pożądanych przez pracodawców ze Strefy (np. automatyka, mechatronika, utrzymanie ruchu przemysłowego, serwis, zaawansowane technologie). W tym kontekście wśród potrzebnych działań wymieniono także podniesienie

poziomu kształcenia z informatyki oraz rozwój infrastruktury szkolnej, aby zapewnić odpowiednie warunki przestrzenne i sprzętowe.

Pomoc społeczna

- Odsetek mieszkańców pobierających świadczenia środowiskowej pomocy społecznej w gminie Niepołomice ulega stałemu zmniejszeniu. W latach 2017-2021 gmina cechowała się największą tendencją spadkową względem pozostałych jednostek, a w ostatnich dwóch latach udział osób korzystających ze świadczeń był tutaj najniższy (1,94% w 2021 r.).

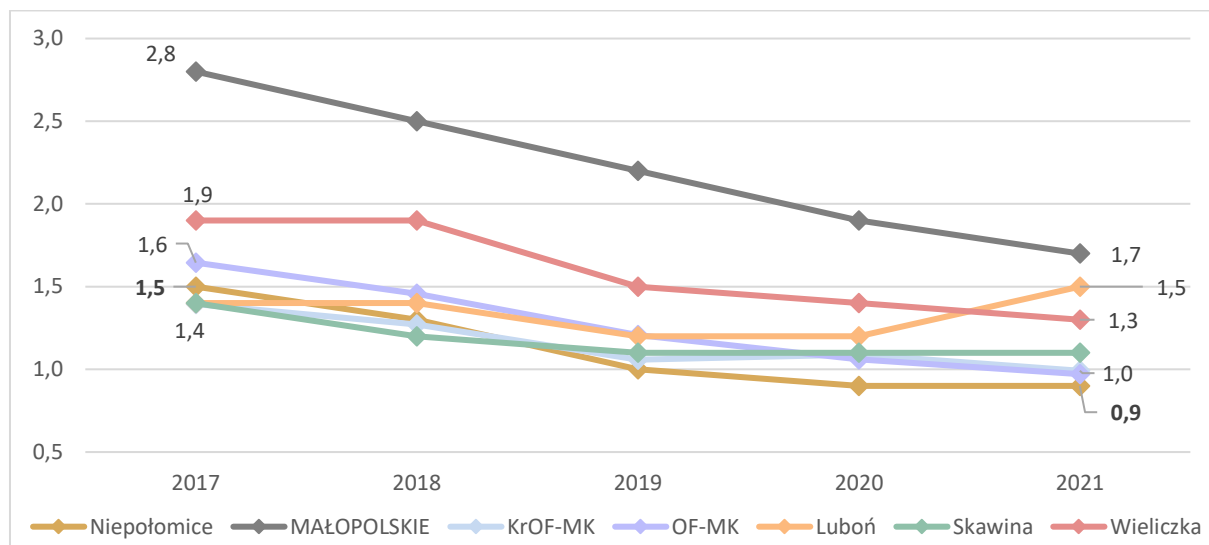
Tabela 12. Odsetek mieszkańców (%) korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	3,21	2,82	2,66	2,12	1,94	-39,37%
MAŁOPOLSKIE	4,84	4,46	4,13	3,69	3,36	-30,67%
KrOF-MK	2,88	2,72	2,48	2,26	2,06	-28,28%
OF-MK	3,20	2,83	2,59	2,21	2,03	-36,69%
Luboń	2,99	3,13	2,81	2,71	2,65	-11,38%
Skawina	2,93	2,63	2,42	2,12	2,23	-23,90%
Wieliczka	3,56	3,16	2,94	2,76	2,54	-28,67%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Trend malejący obserwowany jest także w przypadku zasięgu ubóstwa głębokiego. Z roku na rok w gminie Niepołomice udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego w liczbie mieszkańców jest coraz niższy i w ostatnich trzech latach jego wartość była najniższa wśród analizowanych jednostek (0,9% w 2021 r.).

Wykres 8. Zasięg ubóstwa głębokiego (%) – udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego w liczbie ludności ogółem w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

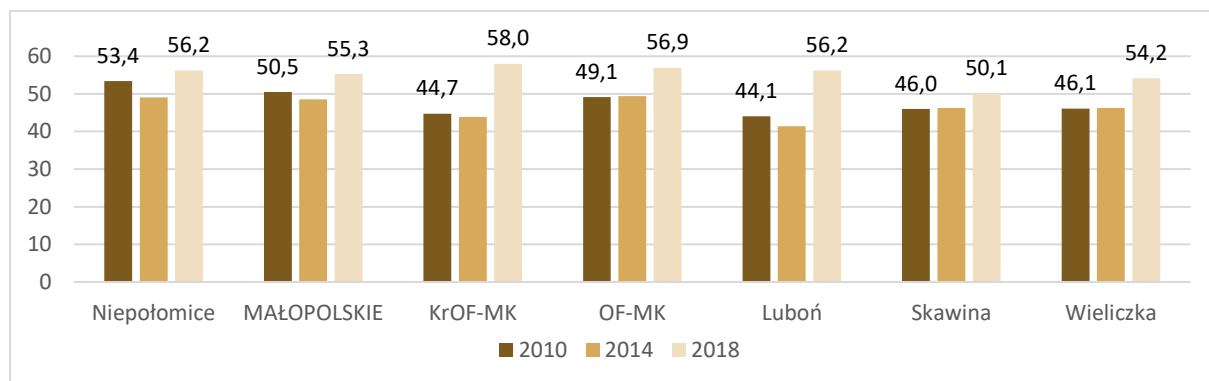
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Podczas zrealizowanych działań partycypacyjny wpłynął wniosek wskazujący na potrzebę zmiany podejścia do świadczenia pomocy społecznej i prowadzenia polityki społecznej. Proponowano budowanie szeroko rozumianej polityki społecznej opartej na filarach: solidarność społeczna - odwaga-świat środowiska (polityka klimatyczna), która pozwala na całościowe projektowanie wysokiej jakości usług społecznych.

Aktywność społeczna

- Frekwencja mieszkańców gminy Niepołomice w trzech ostatnich wyborach samorządowych wykazuje zróżnicowaną dynamikę z uwagi na zauważalny spadek frekwencji w 2014 r. względem wcześniejszych wyborów (różnica wzrostu między 2010 a 2018 wynosi jedynie 3 p.p.), ale przez cały analizowany okres przewyższała średnią dla województwa.

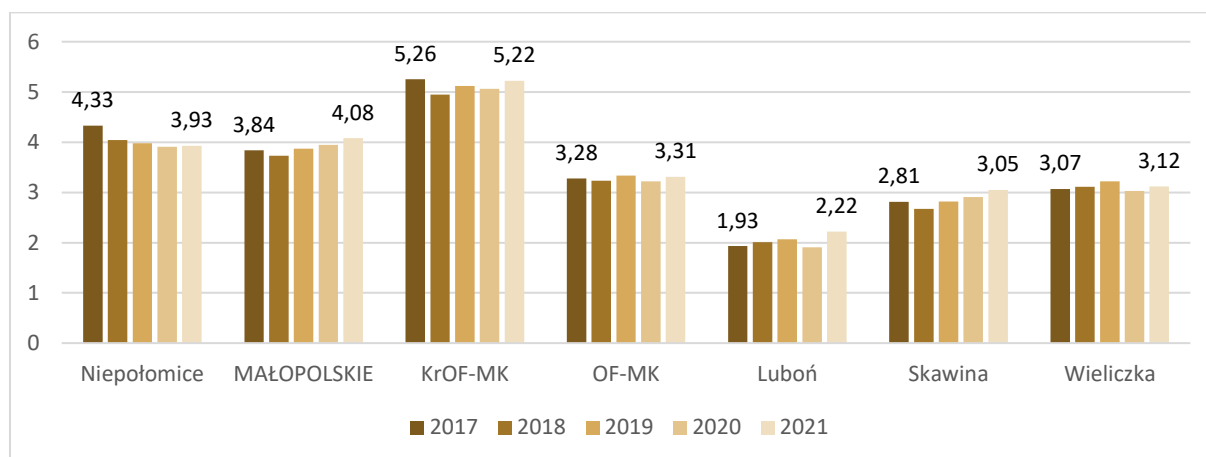
Wykres 9. Frekwencja w wyborach samorządowych (%) w latach 2010, 2014, 2018 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej.

- W gminie Niepołomice w 2021 r. na 1000 mieszkańców przypadały blisko 4 fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne, co było wartością zbliżoną do średniej dla województwa oraz przekraczało średnią dla gmin otaczających Kraków (OF-MK). Choć w 2021 roku liczba takich podmiotów działających w gminie Niepołomice była większa niż w poprzednich latach, to na przestrzeni lat odnotowano stopniowy spadek liczby fundacji i stowarzyszeń przypadających na mieszkańców, wynikający z dynamicznego wzrostu liczby ludności.

Wykres 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

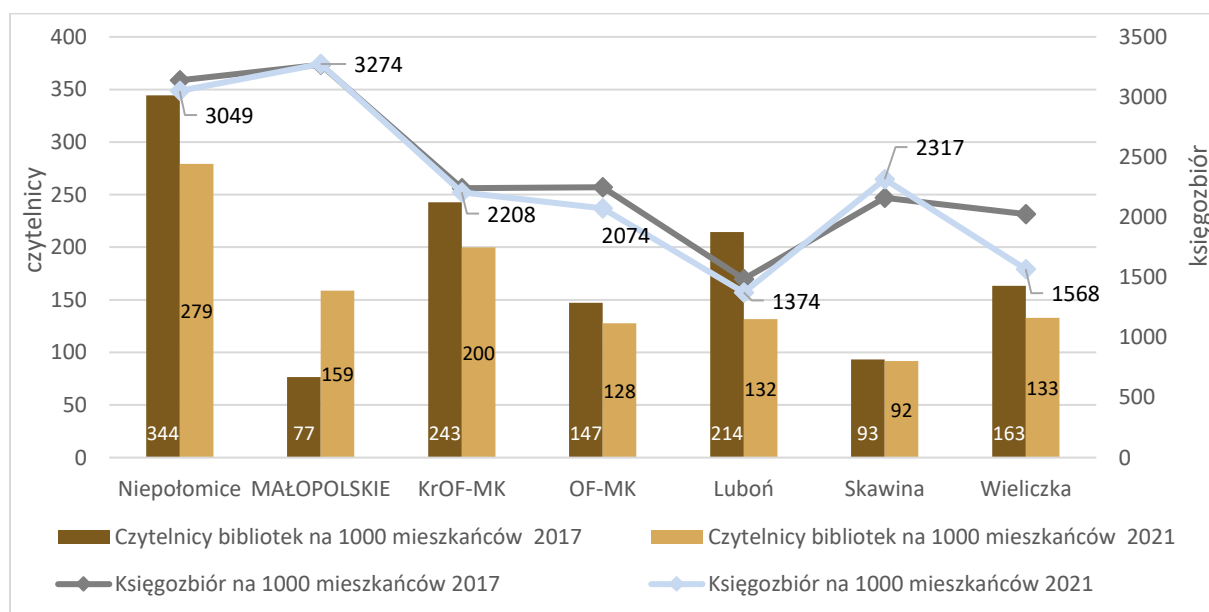
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Uczestniczący w badaniach mieszkańcy często aktywnie włączają się w życie gminy – działają w stowarzyszeniach, KGW i KGM, OSP, należą do rad sołeckich, Młodzieżowej Rady Miejskiej, lokalnych zespołów, klubów sportowych, grup zainteresowań, grup sąsiedzkich. W ten sposób realizują swoje pasje czy spełniają potrzeby aktywności społecznej, ale też dokładają przyczyniają się do rozwoju gminy. Zwracano również uwagę, że często przynależność do lokalnej organizacji czy grupy (np. harcerstwo, kluby sportowe, OSP) jednoczy i integruje społeczność, buduje poczucie lokalnej tożsamości. Docenianym przez mieszkańców rozwiązaniem jest możliwość nieodpłatnego korzystania przez organizacje pozarządowe z pomieszczeń Laboratorium Aktywności Społecznej oraz Izby Regionalnej. Wspiera to oddolną aktywność mieszkańców, dlatego wskazywano, że tego typu przedsięwzięcia powinny być promowane i powielane w innych miejscach w gminie (przy czym postulowano też o wprowadzenie możliwości udostępniania takich przestrzeni także grupom nieformalnym). W opinii uczestników ważnym elementem budowania warunków dla aktywności społecznej jest realizacja przez Gminę różnego typu konsultacji, zbieranie potrzeb i opinii mieszkańców, otwartość na pomysły – należy zatem dbać o regularne podejmowanie takich działań w przyszłości.
- Wartościowym narzędziem partycypacyjnym jest budżet obywatelski, dlatego według uczestników badań ważne jest, aby nie tylko realizować kolejne edycje, ale również zapewnić spójność i przejrzystość na etapie wdrażania zwycięskich projektów. Niektórzy wskazywali też na potrzebę utworzenia funduszu sołeckiego, który umożliwiłby zwiększenie decyzyjności mieszkańców w zakresie wprowadzania najpilniejszych zmian w swojej okolicy.

Oferta czasu wolnego

- Gmina Niepołomice odznacza się bardzo wysoką liczbą czytelników bibliotek na 1000 osób na tle pozostałych jednostek (dwukrotnie wyższą niż w województwie), przy czym na przestrzeni ostatnich pięciu lat obserwuje się spadek wartości tego wskaźnika (z 344 w 2017 r. do 279 w 2021 r.), wpisujący się w kierunek zmian odnotowany dla KrOF. Księgozbiór niepołomickiej biblioteki powiększa się z roku na roku (z 87,5 tys. woluminów w 2017 r. do 98,5 tys. w 2021 r.) i jego dostępność w przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest stosunkowo wysoka – zbliżona do średniej wojewódzkiej i wyższa od średniej Krakowskiego Obszaru Funkcjonalnego. Jednakże dynamiczny przyrost ludności sprawia, że wskaźnik obrazujący księgozbiór przypadający na 1000 mieszkańców gminy Niepołomice odnotował niewielki spadek w ostatnich latach.

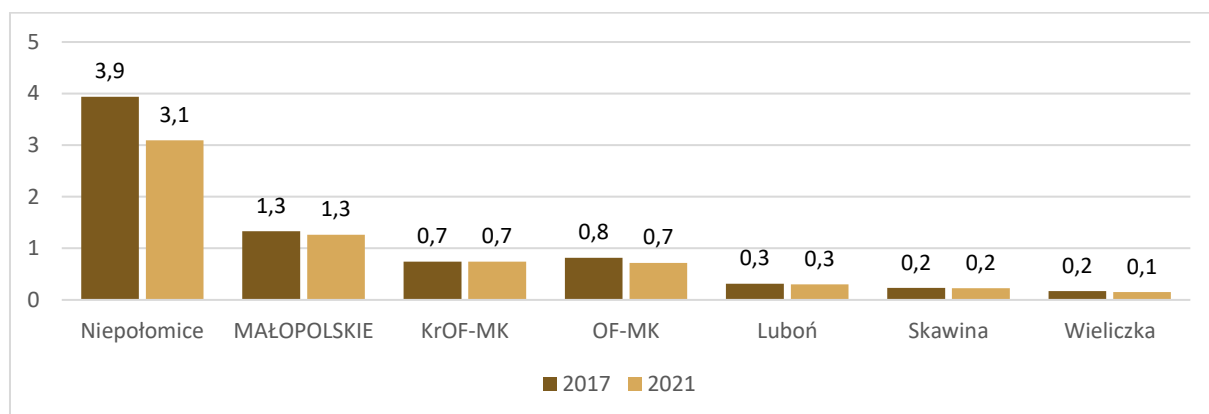
Wykres 11. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców oraz księgozbiór na 1000 mieszkańców w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Gmina Niepołomice charakteryzuje się największą ilością centrów kultury, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic na 10 tys. mieszkańców względem analizowanych jednostek. Jednak we wszystkich jednostkach w latach 2017-2021 obserwuje się spadkową tendencję tego wskaźnika.

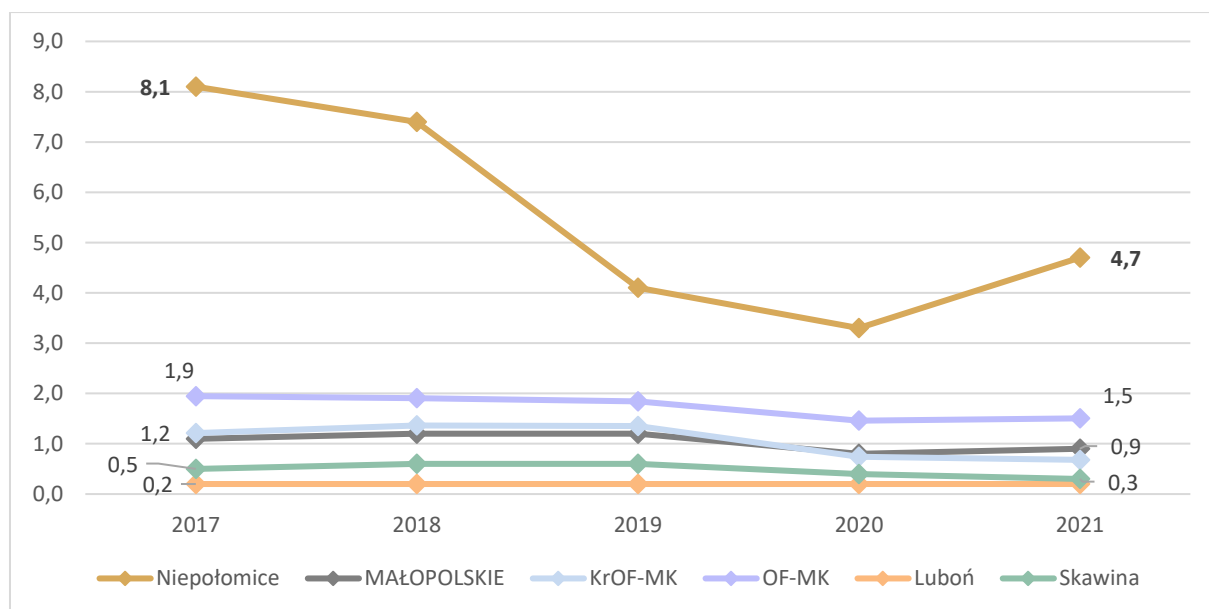
Wykres 12. Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10 tys. mieszkańców w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Najwyższy udział osób będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat należy do gminy Niepołomice i znacznie przewyższa jednostki poddane analizie benchmarkingowej. W gminie obserwowana była tendencja spadkowa, jednak w 2021 roku wartość wskaźnika wzrosła, podczas gdy w pozostałych jednostkach wartości oscylowały na podobnym poziomie.

Wykres 13. Udział osób (%) będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

*brak danych dla gm. Wieliczka

- Uczestnicy technik konsultacyjnych zrealizowanych na etapie diagnostycznym w kontekście oferty czasu wolnego koncentrowali się na trzech tematach: zorganizowanej ofercie kulturalnej, zagospodarowanych przestrzeniach do spędzania czasu wolnego na zewnątrz, a także ofercie gastronomicznej.
- Jeżeli chodzi o zorganizowaną ofertę kulturalną to liczbę, jakość i zróżnicowanie wydarzeń i zajęć uznawano za mocną stronę gminy Niepołomice, coś co wyróżnia ją na tle pozostałych gmin otaczających Kraków. W opinii uczestników należy dbać, aby ten poziom został utrzymany, wprowadzać niewielkie modyfikacje podnoszące wyjątkowość / atrakcyjność oferty („To co jest w tej chwili to oczywiście w porównaniu z innymi gminami jest ponadstandardowe, ale zawsze lepiej rosnąć w górę niż w dół” – FGI z rodzicami małych dzieci; „Generalnie Niepołomice są trochę za małe, żeby tu było wszystko. Bierzmy pod uwagę, że Kraków jest blisko, więc jak ktoś ma takie jakieś wyśrubowane hobby, to ta bliskość Krakowa dalej służy” – FGI z osobami do 25 roku życia). Wiele pozytywnych słów padło na temat Biblioteki w Niepołomicach – określano ją jako przyjazne, zapraszające miejsce („Wypożyczamy głównie książki, ale jest to też taka przestrzeń, w której lubimy troszkę dłużej posiedzieć w tej czytelni dla dzieci. Taka forma spędzania czasu też, głównie w kontekście dzieci. Korzystaliśmy też z takich zajęć organizowanych” – FGI z nowymi mieszkańcami). Doceniano, że w gminie jest kino oraz basen, natomiast w obu przypadkach dostrzegano pole do podwyższenia jakości oferty (w przypadku pływalni – w zakresie m.in. wydłużenia godzin otwarcia, większej uważności ratowników, a w przypadku kina – pod kątem zwiększania dostępności repertuaru „bardziej na czasie”). Postulowano, żeby oprócz dużych imprez ogólnomiejskich, rozwijać lokalne wydarzenia w mniejszej skali, które przyczyniają się do integracji, np. pikniki sąsiedzkie, święto ulicy itp. Z jednej strony mieszkańcy wskazywali, że oferta czasu wolnego koncentruje się w centrum Niepołomic i pożądane byłoby jej rozpraszanie: realizowanie wydarzeń gminnych także w sołectwach, doinwestowanie sołectkich i osiedlowych domów kultury (bardziej przyjazny, „rodzinny” wystrój, cykliczna oferta, udostępnianie ich mieszkańcom, zapewnienie lokalnego animatora, za inspiracje podawano Podłęże oraz Staniątki), z drugiej strony w odczuciu części uczestników w samych Niepołomicach brakuje typowego domu kultury („Brakuje w Niepołomicach takiego Domu Kultury. „Siedlisko” w Podłężu, Dom Pełen Kultury w Staniątkach to są takie domy rodzinne, że jest dostęp do kuchni, łazienki, dzieci się czują jak w domu, tak swobodnie. Władze mówią, że jest dużo takich miejsc, właśnie LAS, Małopolskie Centrum Dźwięku i Słowa, Izba Regionalna, jest też więcej miejsc na obrzeżach Niepołomic, ale nie ma takiego jednego w klimacie rodzinnym” – FGI z nowymi mieszkańcami). Wspominano, że w przypadku cyklicznych zajęć i wydarzeń dominuje oferta dla dzieci, rodzinna i senioralna, brakuje natomiast atrakcyjnych propozycji dla młodzieży (powyżej 12 roku życia, w tym dla młodych dorosłych). W tym kontekście zgłaszano zarówno pomysły na wydarzenia (m.in. turnieje na konsolach np. w FIFĘ, spotkania dla graczy czy dotyczące VR, kino plenerowe, koncerty popularnych wykonawców, grill młodzieżowy, konkursy talentów), jak i na tworzenie dostępnych przez cały rok przestrzeni, obok plenerowego skateparku, pumtracków, altanki / namiotu, możliwość korzystania z obiektów pełniących funkcje świetlicowe („Chciałam powiedzieć, że dla mnie generalnie jest to strasznie przykre, że nie ważne czy pada deszcz czy jest zimno, to jak wjedziemy tutaj do Niepołomic i widzimy młodzież, która siedzi i na przykład pije właśnie w tych miejscach publicznych - na Błoniach, parku, rynku lub w okolicach. Oni nie mają po prostu, gdzie się podziać” – FGI z osobami do 25 r.ż., „Przydałyby się tak zwane *community center*, gdzie mogą przyjść nawet te siedemnastolatki” – FGI z nowymi mieszkańcami). Pojawiła się też propozycja

wprowadzenia „moderatora spędzania czasu” dla młodzieży, który animowałby i koordynował miękkie działania skierowane do młodzieży. Poruszono również temat dostępności domów kultury czy świetlic wiejskich, zwracając uwagę, że obecnie niektóre domy kultury stanowią niewykorzystany potencjał ze względu na ubogą ofertę bądź ograniczone możliwości korzystania z obiektu przez miejscową społeczność (np. Ochmanów, Słomiróg). W niektórych przypadkach barierą dla rozwoju oferty stanowiły warunki lokalowe – dotyczyło to m.in. DK w Zakrzowie, który mieści się przyziemiu szkoły podstawowej, a niewielka powierzchnia utrudnia pracę. W tym kontekście wskazywano, że w niektórych jednostkach brakuje dostępnej dla mieszkańców przestrzeni, która wspierałaby integrację i samoorganizację, np. Zabierzów Bocheński – świetlica z regulaminem, osiedle Boryczów – osiedlowy dom kultury (w związku z silnym rozwojem osiedla i napływem nowych mieszkańców szczególnie podkreślano potrzebę na miejsce do integracji, poznania się, wspólnego działania).

- Jeżeli chodzi o przestrzeń do spędzania czasu wolnego na powietrzu, podkreślano atuty w postaci Puszczy Niepołomickiej oraz Błoni, ale zgłaszano też postulaty w zakresie tworzenia niewielkich miejsc urządzonych z małą architekturą i roślinnością, w przypadku miasta chodziło raczej o niewielkie „zapominanie” tereny na działkach gminnych, a w przypadku sołectw o publiczne tereny, które służyłyby rekreacji i integracji, tworzyły centrum miejscowości. Pojawił się też pomysł ogrodów kieszonkowych, ogrodów społecznych („Ogrody kieszonkowe i inne przestrzenie poza centrum, które aktywizowałyby lokalną społeczność, a przedsiębiorcom dawałyby możliwość wykazania się, to z pewnością dobry pomysł. Ważne, by było to prowadzone w całej gminie, nie tylko w samych Niepołomicach” – FGI z lokalnymi przedsiębiorcami, „Chodzi o to, żeby oddawać inicjatywę ludziom, żeby to były małe przestrzenie, które ludzie sami mogą zagospodarowywać. Myślę, że łatwiej przysłać kogoś np. animatora, który by to zorganizował” – FGI z nowymi mieszkańcami). Wielokrotnie zgłaszano potrzeby związane z poprawą dostępności i jakości placów zabaw (zarówno w mieście, jak i w sołectwach) – tworzenie / modernizowanie ich z uwzględnieniem większej przestrzeni, różnorodnych urządzeń dla dzieci w różnym wieku, zapewnieniem zacienienia, drzew. Ważna dla uczestników spotkań była dostępność takich obiektów w godzinach popołudniowych. W kontekście poszerzenia oferty terenów rekreacyjnych wymieniano takie obiekty jak skatepark, pumptracki, boksy do kalisteniki. Zwracano też uwagę na boiska i place zabaw wymagające doinwestowania / modernizacji czy rozbudowy (np. Ochmanów, Staniątki, Suchoraba, Zakrzowiec, Wola Batorska, Zabierzów Bocheński, Zakrzów). Zgłoszono również pomysł wykreowania na terenie miasta miejsca plenerowego na spotkanie, grilla (zadaszone, ogrodzone) – przestrzeni z niezbędną infrastrukturą (toalety, woda itp.), do dyspozycji mieszkańców, grup sąsiedzkich – możliwość wynajęcia za niewielką opłatą i zorganizowania grilla / spotkania w plenerze – mechanizm działania a’la taka „Izba Regionalna w plenerze” (rozwiązanie głównie z myślą o osobach, które nie mają własnego przestronnego ogródka, mieszkają w zabudowie wielorodzinnej itp.). Ponadto pojawił się apel o „otworzenie Niepołomic na wodę” – zwiększenie dostępności do zbiorników wodnych i rzek („lepsze wykorzystanie Wisły”) jako miejsc do spędzenia wolnego czasu/miejsc do relaksu.
- W opinii uczestników badań w Niepołomicach odczuwalne są braki w zakresie oferty gastronomicznej – naturalnych miejsc do spędzania czasu wolnego i integracji – typu klub/pub otwarty przynajmniej do godziny 23, większej liczby kawiarni czy – głównie z myślą o młodych niepełnoletnich mieszkańcach – niewielkich fastfoodów całosezonowych. W tym kontekście wśród pożądanych rozwiązań pojawił się też pomysł mini hali / centrum gastronomicznego

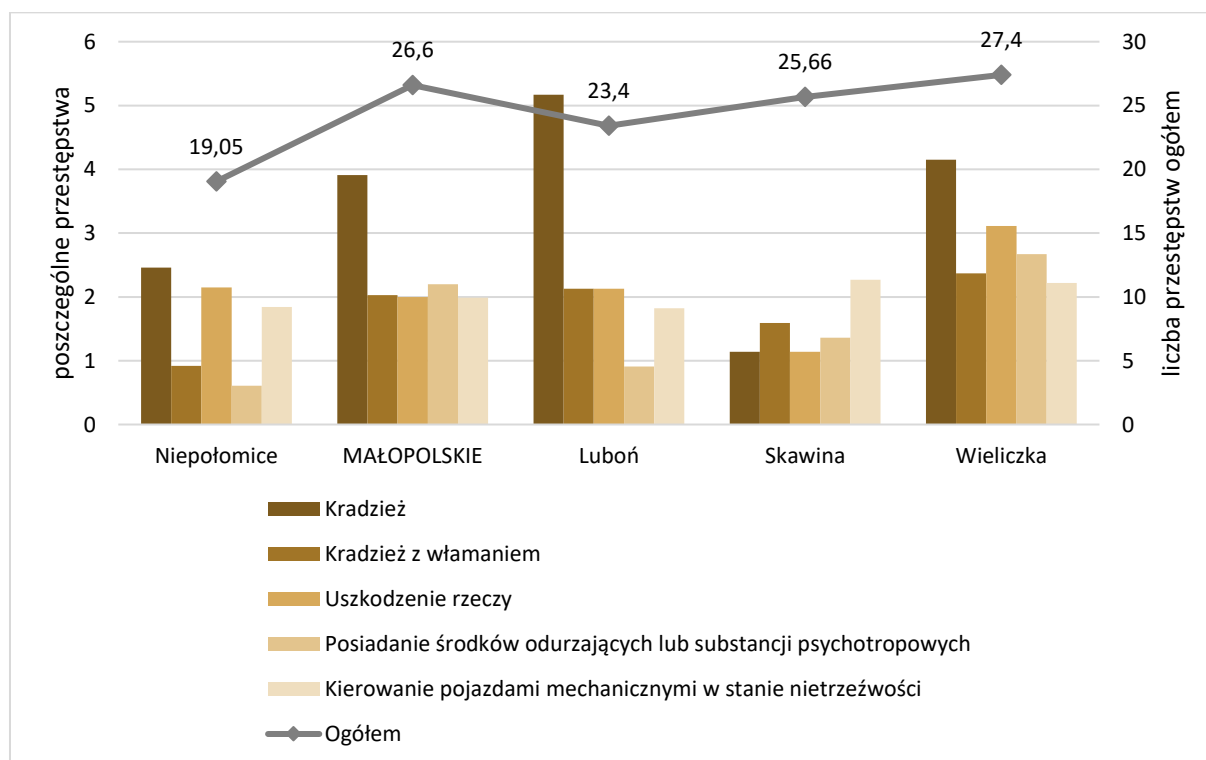
(wersja krakowskiej Hali Forum czy Hali Lipowej w niepołomickiej skali), które zapewniłoby wspólną międzypokoleniową przestrzeń z ofertą kilku knajpek o różnych profilach, a także możliwość do podejmowania aktywności, np. bilard, rzutki, kręgle.

- Jednym z poruszanych wątków była też komunikacja publiczna, której dostępność (bądź jej brak) w istotny sposób przekłada się na możliwość korzystania z oferty instytucji i przestrzeni w centrum Niepołomic. Obecnie połączenia między sołectwami a Niepołomicami uznano za niewystarczające i stanowiące istotną barierę dla pełnego korzystania z oferty czasu wolnego zlokalizowanej w centrum („Gdyby ta komunikacja była trochę lepsza, no to łatwiej byłoby mi korzystać z tych rzeczy, które są tutaj” – FGI z nowymi mieszkańcami).

Bezpieczeństwo publiczne

- Liczba przestępstw kryminalnych na 10 tys. osób w okresie styczeń-marzec 2023 roku w gminie Niepołomice oscyluje na niskim poziomie, także poniżej średnich wartości dla pozostałych jednostek. Najczęściej popełnianymi przestępstwami w gminie były kradzieże i uszkodzenia rzeczy. Przestępstwa związane z uszkodzeniem rzeczy były w Niepołomicach jednymi z częstszych w porównaniu do pozostałych jednostek – wyższe wartości zaobserwowano jedynie w Wieliczce.

Wykres 14. Najczęściej popełniane przestępstwa kryminalne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w okresie styczeń-marzec 2023 roku w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

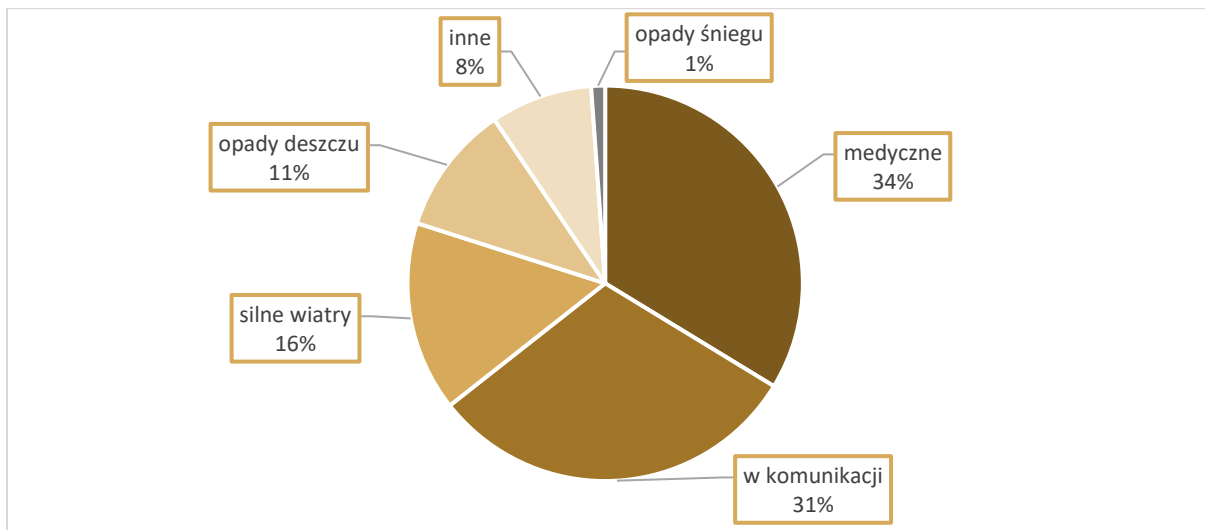

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych KMZB.

*brak danych dla KrOF, OF

- W 2021 roku najwięcej interwencji straży pożarnej związanych z miejscowymi zagrożeniami dotyczyło zdarzeń medycznych oraz w komunikacji. Z kolei w 2018 roku dominowały zdarzenia w komunikacji (61%) i zagrożenia silnymi wiatrami (22%).

Wykres 15. Miejsce zagrożenia według rodzajów w 2021 roku w gminie Niepołomice

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Mieszkańcy wśród problemów związanych z bezpieczeństwem wskazywali głównie zagrożenia w ruchu drogowym. Wymieniano zarówno niebezpieczne skrzyżowania, jak i braki w infrastrukturze, które obniżają bezpieczeństwo pieszego /rowerowego przemieszczania się, zwłaszcza drogi bez chodników, ścieżek rowerowych czy poboczy (problem szczególnie odczuwalny w sołectwach, ale występujący też w mieście). Wspominano także o zagrożeniach związanych z przekraczaniem prędkości i potrzebie uspokojenia ruchu, szczególnie w centrach miejscowości czy na odcinkach dróg przebiegających w pobliżu szkół podstawowych (np. poprzez wprowadzenie ograniczeń dopuszczalnej prędkości bądź ustawienie szykan/spowalniczy).
- Według mieszkańców biorących udział w technikach partycypacyjnych na terenie gminy zauważalny jest także problem grupowania się osób spożywających alkohol w miejscach publicznych czy akty wandalizmu, niszczenia małej architektury itp. Postulowano zatem wzmocnienie kontroli, np. dodatkowy monitoring, częstsze patrole policji. Zapobieganie dewastacji przestrzeni publicznych mogłoby w opinii uczestników fokusów koncentrować się na kilku rodzajach interwencji: 1. Alternatywa / przekierowanie energii – np. utworzenie ścianki do graffiti (zarówno do ćwiczeń mini murali/ form artystycznych, jak i miejsce do bazgrołów, co jakiś czas czyszczona), rozwój oferty gastronomicznej – klubowej: dostępność takich miejsc może ograniczyć spożywanie alkoholu w plenerze, które często prowadzi do „głupich pomysłów” i w rezultacie – dewastacji, 3. „profilaktyka” – angażowanie młodych ludzi (szkoły – ostatnie klasy podstawowe, średnie) w tworzenie przestrzeni np. zaprojektowanie jakiegoś elementu i jego wprowadzenie (zasadzenie czegoś, montaż tablicy informacyjnej itp.) – będą bardziej tego pilnować, chronić, szanować; 4. „Resocjalizacja” / Odpowiedzialność za czyny: angażowanie niszczycieli do naprawy.

- Mieszkańcy zwracali także uwagę na zagrożenia środowiskowe, m.in. zalewanie i lokalne podtopienia występujące zwłaszcza po intensywnych opadach deszczu (m.in. Suchoraba, Zakrzowiec, Zabierzów Bocheński) czy kwestię zastoju wód opadowych w rowach melioracyjnych (problem wynikający m.in. z przerwanej ciągłości rowów przez pojawiające się inwestycje i zabudowę, ale też zaniedbaniami w zakresie czyszczenia rowów).

Opieka zdrowotna

- W gminie Niepołomice nastąpiła poprawa w dostępności przychodni obrazowanej przez liczbę przychodni przypadającej na 10 tys. mieszkańców (wzrost z 3,6 w 2017 r. na 5,3 w 2021 r.), jednak nadal jest ona niższa niż przeciętnie w województwie czy KrOF.

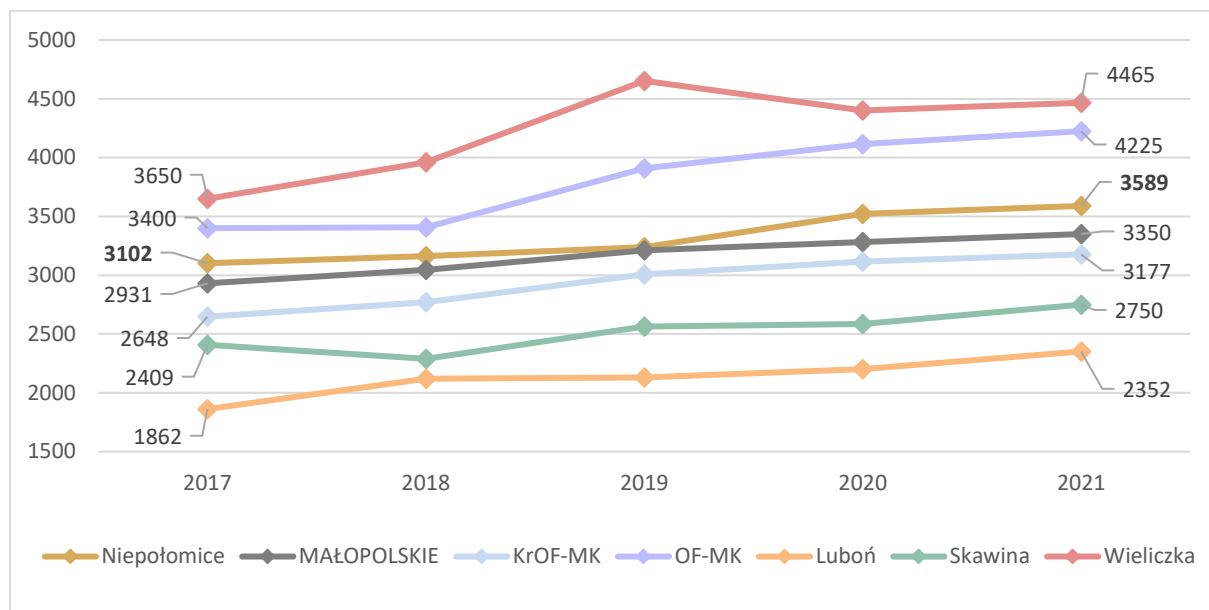
Tabela 13. Liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców w roku 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	3,6	5,3	46,90%
MAŁOPOLSKIE	5,6	5,9	5,01%
KrOF-MK	7,5	7,9	6,36%
OF-MK	4,4	4,5	2,94%
Luboń	7,0	7,0	0,52%
Skawina	5,5	6,8	23,22%
Wieliczka	3,9	3,7	-5,22%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- W gminie Niepołomice w 2021 roku na 1 ogólnodostępną aptekę przypadało 3,5 tys. mieszkańców i było to o blisko 16% więcej niż w 2017 r., wskazuje na zmniejszającą się dostępności tego typu usług w gminie, a jednocześnie wpisuje w negatywne trendy w tym zakresie odnotowane w skali województwa i obszaru funkcjonalnego.

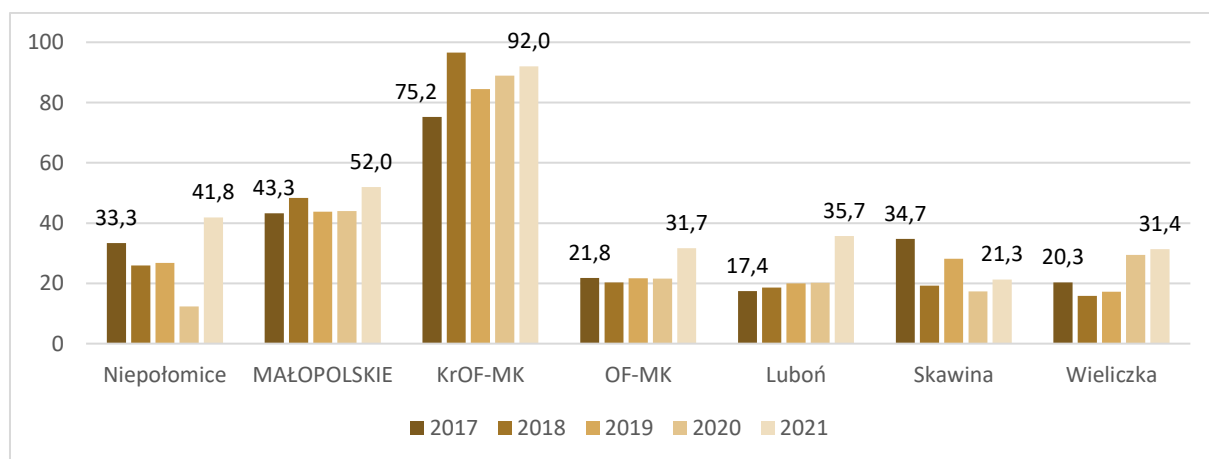
Wykres 16. Liczba mieszkańców na 1 aptekę ogólnodostępną w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Wydatki w Dziale 851 – Ochrona zdrowia w przeliczeniu na 1 mieszkańca gminy Niepołomice w 2021 r. osiągnęły 41 zł i była to najwyższa kwota w analizowanym okresie. Na przestrzeni lat wartości notowane dla gminy Niepołomice plasowały się poniżej średniej wojewódzkiej, ale przewyższały średnie wydatki dla gmin otaczających Kraków.

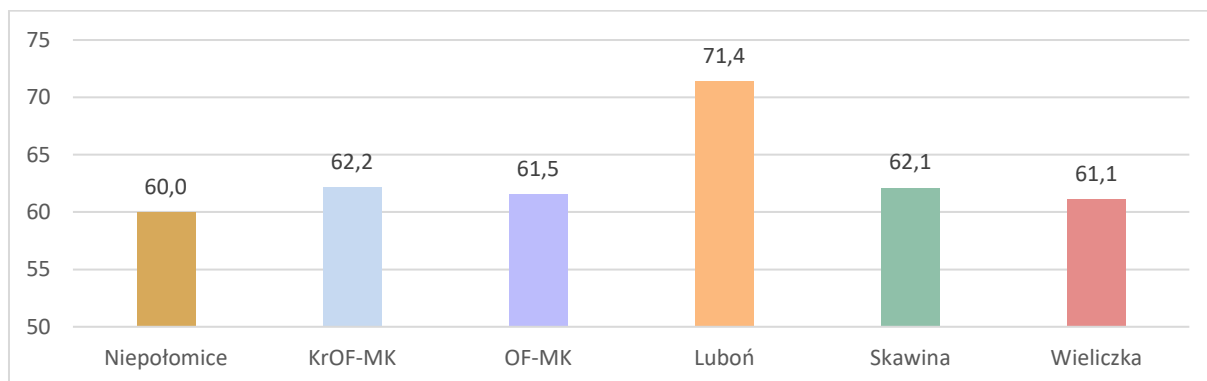
Wykres 17. Wydatki w Dziale 851 – Ochrona zdrowia w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Stopień mieszkańców zaszczepionych pełną dawką przeciwko COVID-19 w 2022 roku w gminie Niepołomice był najmniejszy w porównaniu do pozostałych jednostek badawczych.

Wykres 18. Odsetek mieszkańców (%) zaszczepionych pełną dawką w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych*

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOV – www.gov.pl/web/szczepienia-gmin/sprawdz-poziom-wyszczepienia-mieszkancow-gmin.

*brak danych dla woj. małopolskiego

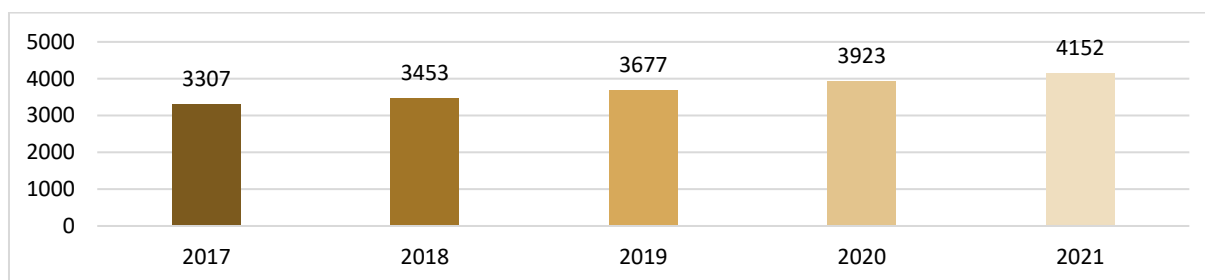
- Osoby biorące udział w technikach partycypacyjnych na etapie diagnostycznym zgłaszały problemy związane z ograniczoną dostępnością do publicznej opieki zdrowotnej, przy czym podkreślano wartość funkcjonującej w Niepołomicach stacji pogotowia ratunkowego. Niepołomiczanie odczuwają ogólnopolski problem niewydolności podstawowej, a także nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej, zwracając uwagę na długie terminy oczekiwania i niską dostępność lub wręcz brak niektórych specjalizacji „pierwszej potrzeby” – pediatra, stomatolog, ginekolog, geriatra. Trudności te były sygnalizowane przez badanych reprezentujących różne grupy społeczne – młodzież, seniorów, rodziców małych dzieci („Jest tylko prywatna służba zdrowia, ta publiczna praktycznie nie istnieje” – FGI z rodzicami małych dzieci; „Nie każdego emeryta też stać na lekarza, bo jak mają pieniądze, mają wysokie emerytury to idzie prywatnie i się dostanie zaraz. To jest właśnie największy problem” – FGI z seniorami; „Ilość lekarzy nie nadąża za ilością mieszkańców. I wszyscy idą prywatnie. [...] Zdecydowanie problemem jest to, że moim zdaniem jest za mało miejsc, jakby fajnie, że mamy alternatywę w postaci prywatnej ochrony zdrowia, ale nie wszystkich na to stać” – FGI mieszkańcy do 25 r.ż.). W związku z powyższym sugerowano m.in. utworzenie dodatkowych filii istniejącej przechodni, zarówno w mieście, jak i w sołectwach, np. Woli Batorskiej. Wskazywano także na ograniczenia w dostępności do wsparcia terapeutycznego – konieczność korzystania z pomocy poza gminą, w tym z oferty prywatnej (m.in. w zakresie diagnozowania dzieci, terapii rodzinnej), brak aptek całodobowych oraz wzrastające zapotrzebowanie na różne formy usług opiekuńczych dla osób starszych, w tym w formie dziennych domów opieki. Wśród potrzebnych działań wymieniano również akcje edukacyjne w zakresie udzielania pierwszej pomocy (m.in. z użyciem AED), ale też spotkania dla mieszkańców dotyczące profilaktyki chorób, nawyków żywieniowych, dobrych praktyk w zakresie zdrowia psychicznego (np. dieta w nadciśnieniu tętniczym, dieta w cukrzycy, „higiena pracy” / sposoby na zachowanie work-life balance).

3. Sfera gospodarcza

Przedsiębiorczość

- W rejestrze REGON z końcem 2021 roku na terenie gminy Niepołomice było wpisanych 4 152 podmiotów gospodarczych – ich liczba z roku na rok wzrasta. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wyniosła 2 776 (według stanu na 18 maja 2023).

Wykres 19. Liczba podmiotów gospodarczych według REGON w gminie Niepołomice w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- W 2021 roku na 1000 mieszkańców gminy Niepołomice przypadało blisko 129 podmiotów wpisanych do rejestru REGON – wartość zbliżona do średniej wojewódzkiej, ale niższa od reszty jednostek. W ich przypadku występuje tendencja wzrostowa, ale dynamika wzrostu na przestrzeni lat była niższa niż w większości analizowanych jednostek. Tendencja wzrostowa występuje także w przypadku liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców (9,71%).

Tabela 14. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	118,47	121,35	126,18	123,81	128,53	8,49%
MAŁOPOLSKIE	112,05	115,14	120,16	124,19	129,77	15,81%
KrOF-MK	163,91	166,30	172,48	172,67	180,36	10,04%
OF-MK	119,84	124,42	130,28	127,17	133,46	11,37%
Luboń	154,20	158,32	163,96	163,79	169,52	9,93%
Skawina	111,58	114,40	119,53	123,53	129,92	16,44%
Wieliczka	132,81	136,72	141,38	136,23	143,04	7,70%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 15. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	89,27	91,86	96,12	94,40	97,94	9,71%
MAŁOPOLSKIE	80,37	84,05	88,13	91,19	95,30	18,59%
KrOF-MK	105,18	109,48	114,03	114,13	119,09	13,23%
OF-MK	93,45	97,74	102,56	100,24	105,16	12,53%
Luboń	118,12	121,48	125,86	125,20	128,36	8,67%
Skawina	84,12	86,58	90,12	93,27	97,78	16,25%
Wieliczka	103,58	107,33	111,21	107,05	112,44	8,56%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- W 2021 roku w gminie Niepołomice funkcjonowało 37 przedsiębiorstw zatrudniających 50 i więcej pracowników (czyli o 1 więcej niż w 2017 r.). Na 1000 mieszkańców przypadało 1,15 takich przedsiębiorstw, co było wartością przewyższającą średnią dla województwa i obszaru funkcjonalnego. Spadek tego wskaźnika w porównaniu do 2017 r. (wpisujący się w tendencję dla innych jednostek) w przypadku gminy Niepołomice wynikał głównie z przyrostu ludności, natomiast na przestrzeni lat liczba przedsiębiorstw była stosunkowo stabilna.

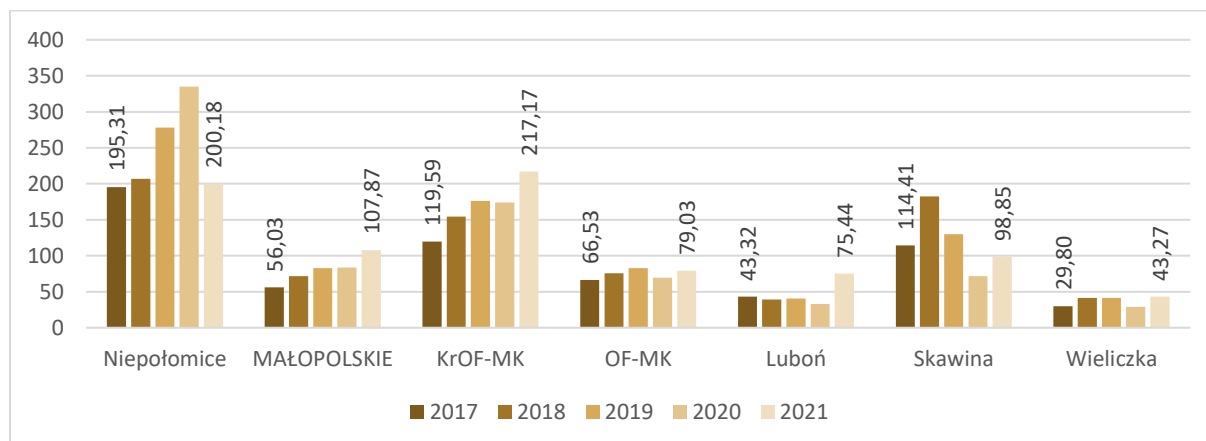
Tabela 16. Liczba przedsiębiorstw zatrudniających 50 i więcej pracowników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	1,29	1,19	1,10	1,10	1,15	-11,19%
MAŁOPOLSKIE	0,80	0,78	0,76	0,75	0,75	-6,50%
KrOF-MK	1,24	1,15	1,12	1,08	1,08	-12,66%
OF-MK	0,71	0,68	0,64	0,62	0,64	-9,85%
Luboń	0,70	0,72	0,72	0,67	0,67	-3,85%
Skawina	0,99	0,97	0,94	0,96	0,95	-3,72%
Wieliczka	0,65	0,67	0,68	0,64	0,64	-1,33%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Gmina Niepołomice do 2020 roku była liderem pod względem wpływów do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) na 1 mieszkańca, w kolejnym roku nastąpił jednak spadek wynoszący ponad 134 zł. W stosunku do 2017 r. wartość wskaźnika zwiększyła się o blisko 2,5 p.p., jednakże wzrost ten jest najmniejszy względem pozostałych jednostek.

Wykres 20. Wpływy (dochody) do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) na 1 mieszkańca w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych (zł)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

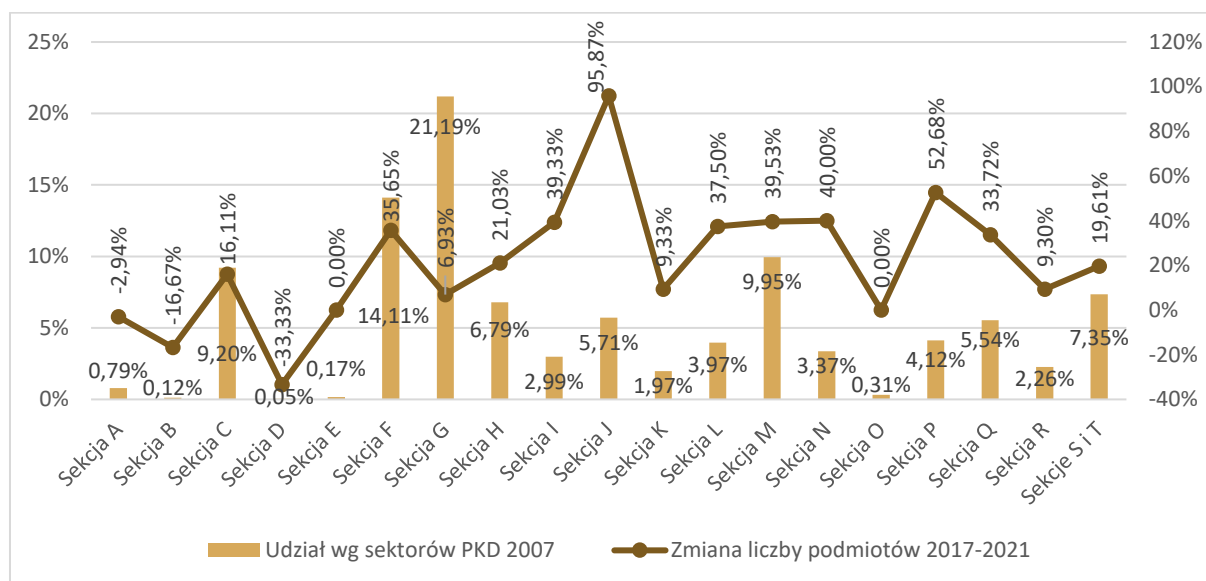
- W gminie Niepołomice w 2021 roku wg sekcji PKD 2007 dominowały podmioty gospodarcze zakwalifikowane do sekcji G (Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle), sekcji F (Budownictwo), sekcji M (Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) oraz sekcji C (Przetwórstwo przemysłowe). Z kolei największy przyrost liczby podmiotów gospodarczych w przyjętym do analizy okresie odnotowały: sekcja J (Informacja i komunikacja), sekcja P (Edukacja) oraz sekcja N (Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca).
- Choć na przestrzeni lat liczba firm z sekcji M w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zwiększyła się w gminie Niepołomice (z 11 w 2017 r. do 13 w 2021 r.), to osiągnięte wartości były nieco niższe od średniej wojewódzkiej i zauważalnie niższe od średniej dla gmin obszaru funkcjonalnego.

Tabela 17. Liczba firm z sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	10,60	10,96	12,01	12,06	12,78	20,57%
MAŁOPOLSKIE	11,36	11,89	12,51	12,98	13,64	20,02%
KrOF-MK	22,48	23,32	24,44	24,51	25,74	14,49%
OF-MK	12,44	13,36	14,21	13,98	15,01	20,68%
Luboń	16,18	17,12	17,97	18,19	19,17	18,49%
Skawina	8,21	8,62	9,22	9,69	10,36	26,27%
Wieliczka	14,61	15,80	16,55	16,15	17,02	16,53%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wykres 21. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007¹ w gminie Niepołomice: zmiana liczby w latach 2017-2021 oraz ich udział w 2021 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Przedsiębiorcy prowadzący działalność w Niepołomicach do atutów zaliczali przyjazny klimat dla biznesu budowany przez Gminę oraz bliskość dużego miasta (Krakowa) – które stanowi duży rynek zbytu oraz zapewnia dostępność kadry zarządzającej, ośrodków akademickich i specjalistów, fachowców („Pozytywną cechą jest duża pomoc ze strony urzędu gminy pod kątem pozwoleń, organizacji całego przedsięwzięcia budowlanego i założenia działalności gospodarczej. Miałem z tym styczność w różnych miastach i gminach Małopolski i w Niepołomicach jest to dość dobrze zorganizowane, a przedsiębiorca jest traktowany jako gość, nie jako przeszkoda w działalności urzędu” – FGI z lokalnymi przedsiębiorcami). Jako wartość podawano też markę gminy Niepołomice, która dobrze się kojarzy na zewnątrz, jest przedstawiana się jako rozwijająca się gmina sukcesu, co korzystnie oddziałuje na wizerunek firm prowadzonych w Niepołomicach. Wśród plusów wymieniono dostępność na terenie gminy bardzo dobrego (szybkie i stabilne) łącza internetowego, co jest istotną sprawą w kontekście popularyzacji pracy zdalnej czy coraz szerszej skali automatyzacji procesów. Z kolei wśród problemów szczególnie ważnych w perspektywie przedsiębiorców (prowadzących działalność w NSI, jak i poza, w tym na terenie wiejskim) znalazły się uciążliwości w zakresie przemieszczania się po gminie (niezadawalająco funkcjonująca komunikacja autobusowa, korki) oraz niewystarczająca infrastruktura drogowa: niektóre drogi w złym stanie, mało ścieżek rowerowych, braki pod kątem parkingów – zarówno dla miejsc postojowych dla klientów, jak i dla rozwoju działalności NSI – zapotrzebowanie na

¹ A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo / B – Górnictwo i wydobywanie / C – Przetwórstwo przemysłowe / D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych / E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją / F – Budownictwo / G – Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle / H – Transport i gospodarka magazynowa / I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi / J – Informacja i komunikacja / K – Działalność finansowa i ubezpieczeniowa / L – Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości / M – Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna / N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca / O – Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne / P – Edukacja / Q – Opieka zdrowotna i pomoc społeczna / R – Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją / S – Pozostała działalność usługowa / T – Gospodarstwa domowe; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby / U – Organizacje i zespoły eksterytorialne.

parking dla ciężarówek („Na etapie planowania nikt nie zwraca uwagi, że buduje się budynki, które nie mają miejsc dla klientów” – FGI z lokalnymi przedsiębiorcami). Z punktu widzenia przedstawicieli podmiotów działających w NSI istnieje zapotrzebowanie na tereny pozwalające na rozbudowę działalności (np. kolejne magazyny), istotnym elementem w kontekście rozwoju jest zapewnienie dostępu do sprawnej, jakościowej infrastruktury (przesyłowej, energetycznej, drogowej), a odczuwane braki dotyczą niektórych usług, np. hotelowych, gastronomicznych, czy dostępności zaopatrzenia („Brakuje specjalistycznych produktów maszynowych, sklepów technicznych z łożyskami, częściami technicznymi. Brakuje usług gastronomicznych na strefie – stacjonarnych” – IDI z firmami z NSI). W kontekście dalszego rozwoju gospodarczego postulowano, aby większy nacisk kłaść na kwestie ekologii oraz ograniczanie uciążliwości (zapach, hałas itp.) nowopowstających zakładów („Ważne są warunki współpracy firm, zwłaszcza produkcyjnych, z Niepołomicami, by firmy te dostosowały swą pracę do wymogów związanych np. z dbaniem o środowisko. Dobrym rozwiązaniem byłoby postawienie na przemysł czysty, innowacyjny, zaawansowana inżynieria. Jeśli gmina już jest marką, to powinna na tym w taki właśnie sposób korzystać” – FGI z lokalnymi przedsiębiorcami). W przypadku firm działających w Strefie także zauważa się zwrot w kierunku nowych technologii w celu ograniczania negatywnego wpływu na środowisko, a jednocześnie zwiększania efektywności / niezależności energetycznej i generowanie oszczędności w procesach produkcyjnych. Mieszkańcy uczestniczący w technikach sugerowali, że należałoby przemyśleć dalszy rozwój strefy przemysłowej – położyć nacisk na firmy wysokich technologii, a nie firmy logistyczno–transportowe. Podczas dyżurów i fokusów pojawiały się też opinie wskazujące na nierówności we wsparciu i przywilejach dla mniejszych przedsiębiorców spoza Strefy w stosunku do firm działających w Strefie. Ponadto lokalni przedsiębiorcy zgłaszali zapotrzebowanie na wsparcie, m.in. w zakresie sieciowania, doradztwa inwestycyjnego, udostępniania przestrzeni do coworkingu czy realizacji spotkań biznesowych („Wracając do wątku coworkingu, może LAS mógłby bardziej otworzyć się na przedsiębiorców: gdyby była możliwość wejść tam, spotkać się z kontrahentami itp. To jest dobre miejsce, bo znajduje się w centrum, obok jest parking” – FGI z lokalnymi przedsiębiorcami). Pojawiła się też propozycja utworzenia inkubatora przedsiębiorczości, który aktywizowałby oraz integrował firmy działające w gminie. Przedsiębiorcy deklarowali, że są otwarci na współpracę m.in. w zakresie realizacji różnych działań na rzecz mieszkańców, a także wskazywali potrzebę podejmowania wspólnych projektów łączących sektor przedsiębiorczy i integrujących pracowników różnych firm. Obecnie zaangażowanie biznesu przyjmuje różne formy: prelekcji w szkołach, wsparcia finansowe bądź sprzętowe dla lokalnych organizacji czy wydarzeń, wolontariat pracowniczy i in. Wśród potencjalnych działań na przyszłość wymieniano m.in. wspólny projekt z Gminą dotyczący tworzenia mikroparków, przestrzeni publicznych wspierających integrację społeczną.

Finanse samorządowe

- W 2021 r. Gmina Niepołomice osiągnęła największe dochody budżetowe w przeliczeniu na 1 mieszkańca wśród jednostek porównawczych. Również analiza dynamiki zmian wskazuje, że w jej przypadku występuje największe tempo wzrostu tego wskaźnika.

Tabela 18. Dochody budżetowe w gminie na 1 mieszkańca Gminy Niepołomice oraz innych jednostek porównawczych w latach 2017-2021

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	5 191,22	5 751,02	7 534,63	7 140,46	8 349,98	60,85%
MAŁOPOLSKIE	4 807,51	5 211,47	5 840,24	6 349,52	7 184,32	49,44%
KrOF-MK	5 891,97	6 305,60	7 059,72	7 262,53	8 325,62	41,30%
OF-MK	4 372,02	4 786,59	5 673,53	6 062,98	6 763,85	54,71%
Luboń	3 775,03	4 048,53	5 202,18	5 333,82	5 699,25	50,97%
Skawina	4 327,39	4 671,75	5 491,53	6 222,34	6 767,10	56,38%
Wieliczka	4 306,88	4 669,24	5 426,78	5 937,32	6 573,46	52,63%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Także wydatki budżetowe na 1 mieszkańca są największe w przypadku Gminy Niepołomice, a ich tempo wzrostu jest drugie największe w grupie analizowanych jednostek.

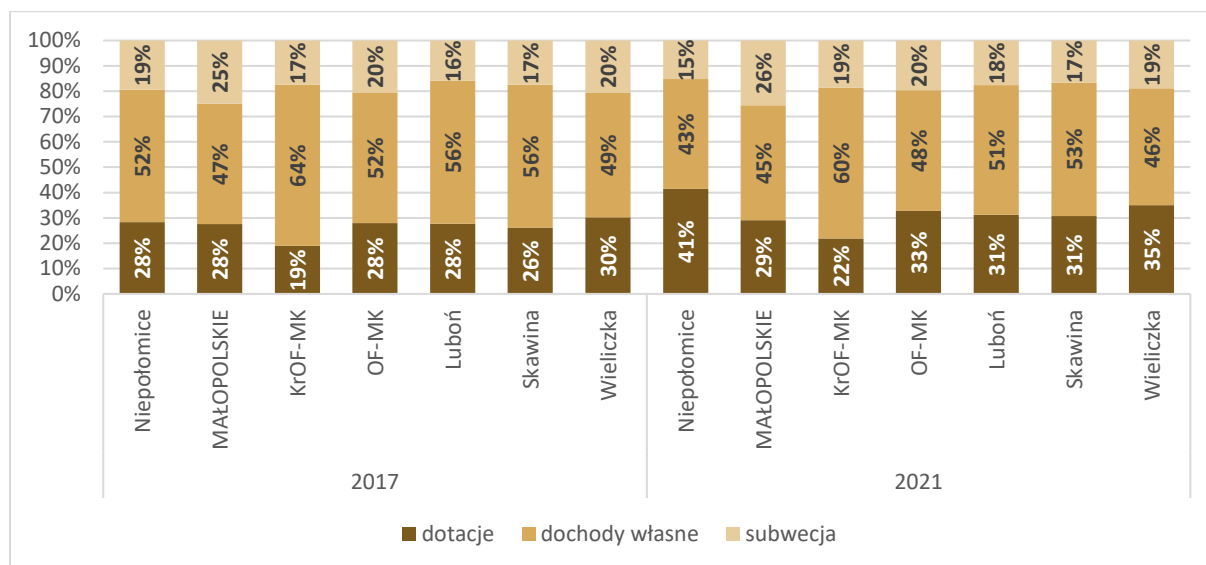
Tabela 19. Wydatki budżetowe w gminie na 1 mieszkańca Gminy Niepołomice oraz innych jednostek porównawczych w latach 2017-2021

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	5 405,90	5 911,48	7 681,72	7 556,21	8 578,58	58,69%
MAŁOPOLSKIE	4 817,40	5 443,58	5 974,75	6 342,36	6 855,04	42,30%
KrOF-MK	5 932,66	6 611,16	7 375,44	7 692,98	8 515,51	43,54%
OF-MK	3 527,53	3 894,20	4 216,12	4 554,15	5 302,40	50,31%
Luboń	3 875,33	4 211,35	5 315,42	5 291,02	5 324,97	37,41%
Skawina	4 349,51	4 745,36	5 730,30	6 227,42	6 629,15	52,41%
Wieliczka	4 180,37	4 738,75	5 566,07	6 176,59	6 654,05	59,17%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Struktura źródeł dochodów budżetowych Gminy Niepołomice zmieniła się na przestrzeni 5 lat. Dominującym źródłem dochodów w 2017 roku były dochody własne, ale ich udział zmniejsza się z powodu stałego wzrostu dochodów pochodzących dotacji (o 13 p.p.). W żadnej innej jednostce porównawczej zwiększenie udziału dotacji nie wystąpiło w takiej skali.

Wykres 22. Dochody budżetowe według głównych źródeł pochodzenia w 2017 i 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Dochody budżetowe z tytułu udziału w PIT na 1 mieszkańca dla gminy Niepołomice odznaczają się tendencją wzrostową, przy czym pozostają niższe od wartości osiąganych w większości pozostałych jednostek.

Tabela 20. Dochody budżetowe z tytułu udziału w PIT na 1 mieszkańca (zł) Gminy Niepołomice oraz innych jednostek porównawczych w latach 2017-2021

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	819,01	926,82	1043,39	1060,61	1156,30	41,18%
MAŁOPOLSKIE	858,90	964,03	1084,99	1165,90	1259,23	46,61%
KrOF-MK	1434,78	1618,36	1820,32	1896,25	2041,30	42,27%
OF-MK	953,66	1077,85	1230,17	1253,75	1361,52	42,77%
Luboń	1020,20	1126,81	1263,08	1313,79	1423,36	39,52%
Skawina	777,06	870,83	998,49	1076,03	1170,16	50,59%
Wieliczka	926,22	1039,07	1176,76	1189,83	1291,80	39,47%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

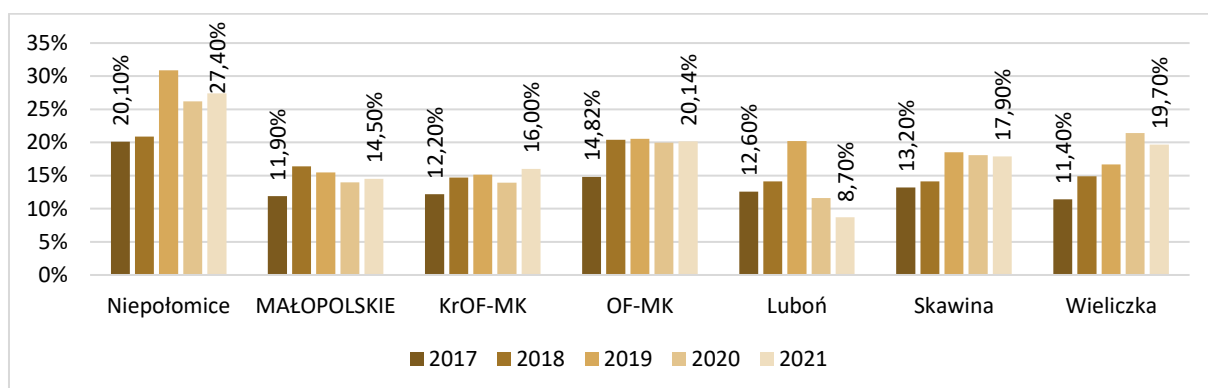
- Gmina Niepołomice osiągała największe wartości pod względem wydatków majątkowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2017-2021. Niekiedy wartości te były niemalże dwukrotnie większe od wartości innych jednostek.

Tabela 21. Aktywność inwestycyjna – wydatki majątkowe na 1 mieszkańca (zł) Gminy Niepołomice oraz innych jednostek porównawczych w latach 2017-2021

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	1074,7	1221,0	2342,7	1961,1	2333,6	117,2%
MAŁOPOLSKIE	597,7	920,1	951,0	914,3	1067,9	78,7%
KrOF-MK	776,3	1027,5	1166,8	1100,4	1471,5	89,5%
OF-MK	663,0	1023,4	1198,9	1228,4	1361,6	105,4%
Luboń	516,8	608,5	1109,5	665,3	491,0	-5,0%
Skawina	576,1	666,5	1062,0	1151,5	1207,7	109,6%
Wieliczka	504,4	707,0	926,0	1323,7	1384,8	174,6%

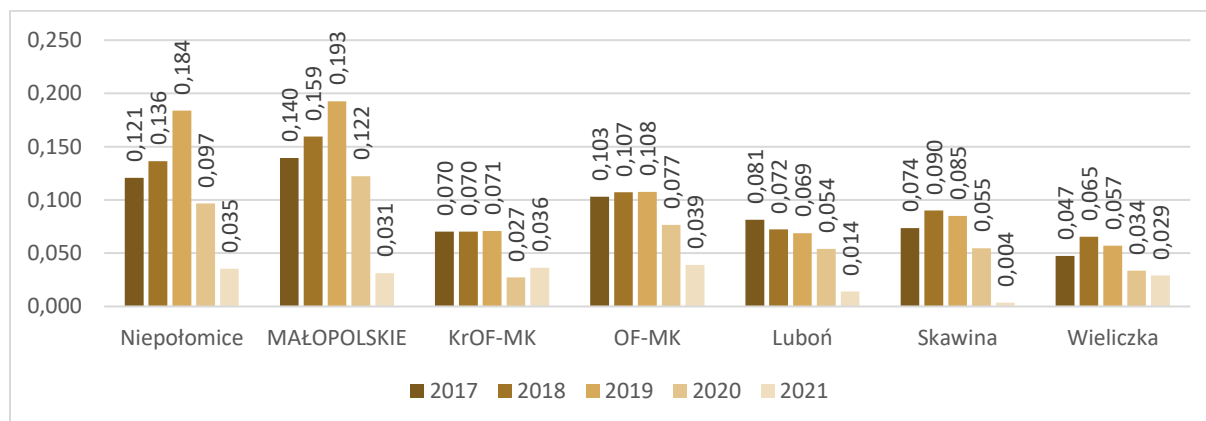
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Również udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jest największy w przypadku Gminy Niepołomice (27,04%), a tempo wzrostu tego wskaźnika (36,32%) jest zbliżone do tempa odnotowanego średnio dla gmin otaczających Kraków.

Wykres 23. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy Niepołomice oraz innych jednostek porównawczych w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Gmina Niepołomice co roku odnotowywała nadwyżkę operacyjną. Porównanie jej do wykonanych dochodów wskazuje, że Gmina Niepołomice posiada korzystne uwarunkowania pod względem inwestycyjnym. Relacja wyniku operacyjnego do dochodów ogółem charakteryzuje się tendencją spadkową (-70,75%), która występuje w każdej z analizowanych jednostek.

Wykres 24. Relacja wyniku operacyjnego do dochodów ogółem w latach 2017-2021

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wieloletniej Prognozy Finansowej (2019, 2021, 2022) udostępnionej przez Ministerstwo Finansów.

Turystyka

- Do wojewódzkiego rejestru zabytków (wg stanu na luty 2022) wpisanych jest 14 zabytków zlokalizowanych na terenie gminy Niepołomice, z czego 7 z nich znajduje się w mieście, a pozostałe 7 w innych miejscowościach na obszarze wiejskim gminy. Na koniec 2022 roku w Gminnej Ewidencji Zabytków ujętych było 240 obiektów (108 w mieście i 132 na obszarze wiejskim). Ich liczba nie uległa zmianie w porównaniu z rokiem poprzednim.
- Na przestrzeni lat 2017-2021 liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na km² w gminie Niepołomice spadła z 3 do 1,66. Dostępność miejsc noclegowych obrazowana za pomocą tego wskaźnika jest w gminie Niepołomice niższa niż średnio województwie czy obszarze funkcjonalnym. Odwrotna sytuacja występuje dla liczby obiektów gastronomicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców – w tym przypadku odnotowano tendencje wzrostową. Wartość tego wskaźnika w gminie Niepołomice w 2021 roku była zbliżona do średnich dla województwa małopolskiego czy gmin otaczających Kraków.

Tabela 22. Liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na km² w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	3,03	3,03	2,64	1,88	1,66	-45,36%
MAŁOPOLSKIE	5,85	6,01	6,26	5,83	5,99	2,48%
KrOF-MK	28,65	29,82	31,64	27,44	28,88	0,80%
OF-MK	3,56	3,61	3,66	3,09	3,69	3,66%
Luboń	20,00	20,00	23,50	19,57	18,93	-5,36%
Skawina	1,02	1,12	1,12	1,08	1,08	5,88%
Wieliczka	9,70	9,95	10,86	8,78	9,62	-0,82%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 23. Liczba obiektów gastronomicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	2,65	2,85	3,02	3,16	3,28	23,78%
MAŁOPOLSKIE	2,73	2,81	2,92	3,07	3,25	18,73%
KrOF-MK	4,42	4,53	4,77	4,86	5,11	15,72%
OF-MK	2,98	3,08	3,23	3,20	3,38	13,17%
Luboń	2,97	3,08	3,10	3,30	3,40	14,56%
Skawina	3,11	3,08	3,23	3,32	3,57	14,64%
Wieliczka	3,25	3,35	3,37	3,36	3,21	-1,33%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- W granicach gminy Niepołomice przebiega 15 szlaków turystycznych oraz tras turystyczno-rekreacyjnych. Trasy większości z nich ciągną się także na terenie innych gmin i województw.

Tabela 24. Szlaki/trasy przebiegające w granicach gminy Niepołomice

Lp.	Nazwa	Typ	Całkowita długość trasy (km)
1	Wiślana Trasa Rowerowa	rowerowy	230,0
2	Szlak Bursztynowy Greenways	rowerowy	123,0
3	Rowerowy Pierścień Solny Salina Cracoviensis	rowerowy	85,5
4	Velo Metropolis	rowerowy	62,1
5	Szlak Żeleńskich	rowerowy	49,8
6	Szlak zielony pieszy	pieszy	18,0
7	Niepołomice MPK - Stanisławice	pieszy	17,3
8	Trasa do jazdy konnej	do jazdy konnej	8,0
9	Szlak czerwony pieszy	pieszy	7,0
10	Trasa rowerowa Niepołomice - Bochnia	rowerowy	7,0
11	Skotnica - Puszcza Niepołomicka parking	rowerowy	5,4
12	Szlak niebieski pieszy	pieszy	5,0
13	Szlak czarny pieszy	pieszy	4,0
14	Sitowiec - Szarów PKP	pieszy	3,9
15	Ścieżka edukacyjna	ścieżka edukacyjna	3,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Tras turystycznych opublikowanych na stronie niepolomice.eu oraz szlaków turystycznych opublikowanych na stronie Centralnego Ośrodka Turystyki Górskiej Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego

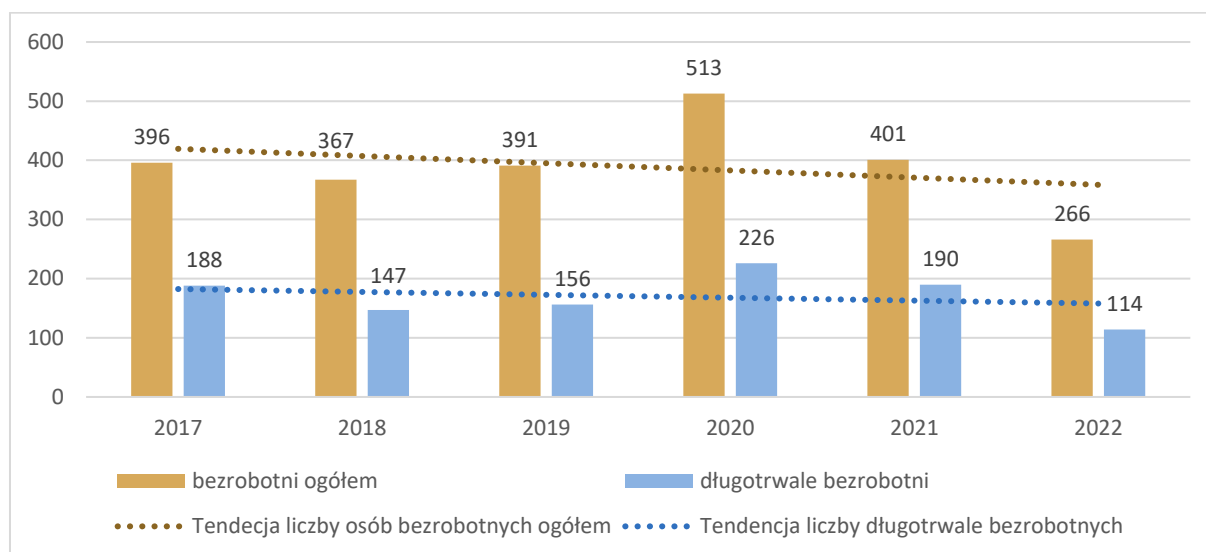
- Według ocen turystów na stronie TripAdvisor określonych zostało 5 najlepiej ocenianych atrakcji na gminy Niepołomice²:
 1. Zamek Królewski w Niepołomicach – Muzeum Niepołomickie;

² TripAdvisor, https://www.tripadvisor.com/Attractions-g1052893-Activities-a_sort.TRAVELER__5F__RANKED-Niepolomice_Lesser_Poland_Province_Southern_Poland.html

2. Puszcza Niepołomicka;
 3. Klasztor Opactwa Benedyktynów w Staniątkach;
 4. Małopolskie Centrum Dźwięku i Słowa w Niepołomicach;
 5. Kopiec Grunwaldzki.
- Obiekty i przestrzenie będące atrakcjami turystycznymi gminy stanowią także wartość dla mieszkańców, a często i magnes zachęcający do przeprowadzki do gminy Niepołomice. Uczestnicy badań i dyżurów wśród głównych walorów wymieniali Puszczę Niepołomicką, Wiślaną Trasę Rowerową, miasto Niepołomice (zabytki i atrakcje urokliwego miasteczka), Opactwo w Staniątkach. Zwracano przy tym uwagę, że rosnąca popularność Puszczy, która przyciąga, zwłaszcza w weekendy, tłumy przyjezdnych spoza gminy, staje się powoli nieco dokuczliwa dla mieszkańców („Wybraliśmy Niepołomice, bo przeważała zieleń i logistyka [...] Puszcza bardzo nam się spodobała, najpierw sami ją zwiedzaliśmy na rowerach, a teraz mając dzieci jeździmy tam z nimi. Chociaż nie ukrywam, że 11 lat temu było łatwiej jeździć tam w weekend, bo obecnie, niestety, Puszcza stała się chyba również atrakcją dla Krakowa, więc w weekend raczej wyjeżdżamy z Niepołomic” – FGI rodzice małych dzieci; „Puszcza Niepołomicka jest generalnie mocno atrakcyjna pod względem turystycznym czy sportowym, co widać w weekend, bo jak ktoś mieszka w Niepołomicach, to się w weekend tam nie wybiera, ale w tygodniu jak najbardziej fajna sprawa” – FGI z osobami do 25 r.ż.). Osoby biorące udział w dyżurach strategicznych wśród potencjałów bądź atutów zamieszkiwanych sołectw wymieniały mniej rozpoznawalne, a lokalnie cenne, miejsca: stawy, kapliczki, bobrowiska, wąwozy, cmentarz z I wojny światowej, lasy, tereny podmokłe, siedliska ptaków, prywatne inicjatywy (np. Zagroda Apolonii). W oparciu o te zasoby można rozwijać ofertę turystyczną gminy – rozpraszać ruch turystyczny z najbardziej obleganych atrakcji bądź tworzyć propozycje zachęcające mieszkańców gminy do poznawania własnej okolicy (mikroturystyka). W tym kontekście wyrażono także opinię, że dla przedsiębiorców związanych z branżą turystyczną, którzy działają na obrzeżach, cenne byłoby wsparcie Gminy w zakresie kierowania ruchu w ich okolice, a nie tylko do centrum.

Rynek pracy

- Pomimo, będącego m.in. pokłosem epidemii Covid-19, tymczasowego wzrostu liczby osób bezrobotnych i długotrwale bezrobotnych, od 2021 roku gminie Niepołomice obserwuje się powrót do tendencji spadkowej sprzed pandemii. W gminie Niepołomice liczba osób bezrobotnych wyniosła 396 w 2017 roku i 266 w 2022 roku, a liczba osób długotrwale bezrobotnych, odpowiednio 188 i 114.

Wykres 25. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych oraz długotrwale bezrobotnych w latach 2017-2022 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Gminę Niepołomice charakteryzuje korzystna sytuacja na rynku pracy: liczba osób bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym jest niższa (20,74 w 2021 roku) niż średnio w innych gminach oraz notuje tendencje spadkową (-8,59%), na niskim poziomie utrzymuje się także liczba długotrwale bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym (9,83 w 2021 roku). Gminę Niepołomice wyróżnia także stosunkowo niski (7,48% w 2021 roku) i dodatkowo zmniejszający się na przestrzeni lat (-24,04%) odsetek osób do 25 r.ż. w ogóle bezrobotnych. Z kolei 30% osób bezrobotnych stanowią osoby powyżej 50 r.ż. i jest to nieco wyższy odsetek niż średnio w województwie małopolskim i gminach KrOF-MK.

Tabela 25. Liczba bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym w gminie Niepołomice w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	22,69	20,83	21,92	26,79	20,74	-8,59%
MAŁOPOLSKIE	38,08	34,45	30,31	40,13	34,00	-10,71%
KrOF-MK	27,91	25,14	21,91	31,71	29,08	4,21%
OF-MK	27,67	25,60	22,97	31,66	28,03	1,31%
Luboń	12,70	11,08	9,31	18,70	15,83	24,62%
Skawina	33,47	29,69	28,66	42,84	37,39	11,71%
Wieliczka	32,07	31,05	27,54	36,13	28,63	-10,74%

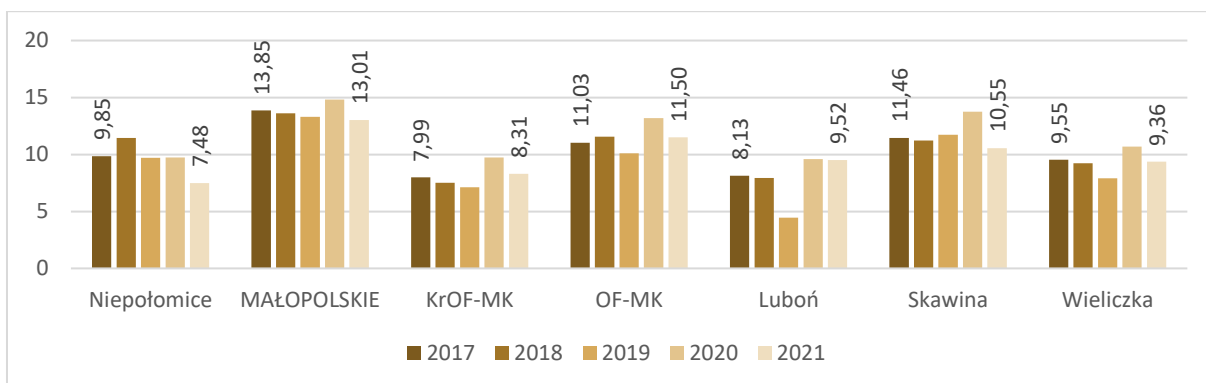
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 26. Długotrwale bezrobotni na 1000 osób w wieku produkcyjnym w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	10,77	8,34	8,75	11,80	9,83	-8,77%
MAŁOPOLSKIE	20,17	17,39	14,54	17,96	18,90	-6,27%
KrOF-MK	14,49	12,57	10,25	12,77	16,75	15,63%
OF-MK	13,81	12,38	10,97	13,36	15,12	9,48%
Luboń	4,75	3,83	3,21	4,39	6,68	40,69%
Skawina	17,87	14,68	13,18	18,15	20,77	16,19%
Wieliczka	15,59	15,33	14,19	15,06	15,31	-1,82%

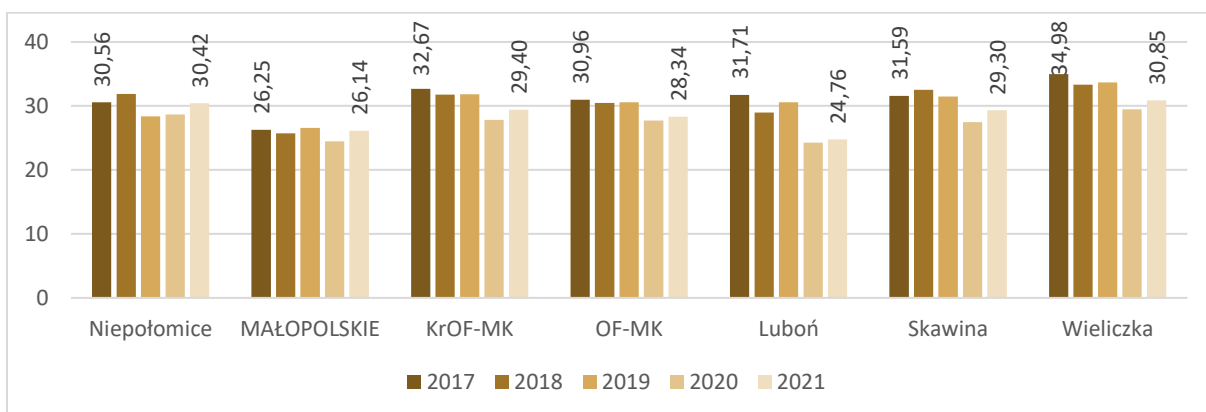
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Wykres 26. Udział bezrobotnych do 25 r.ż. w ogóle bezrobotnych w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

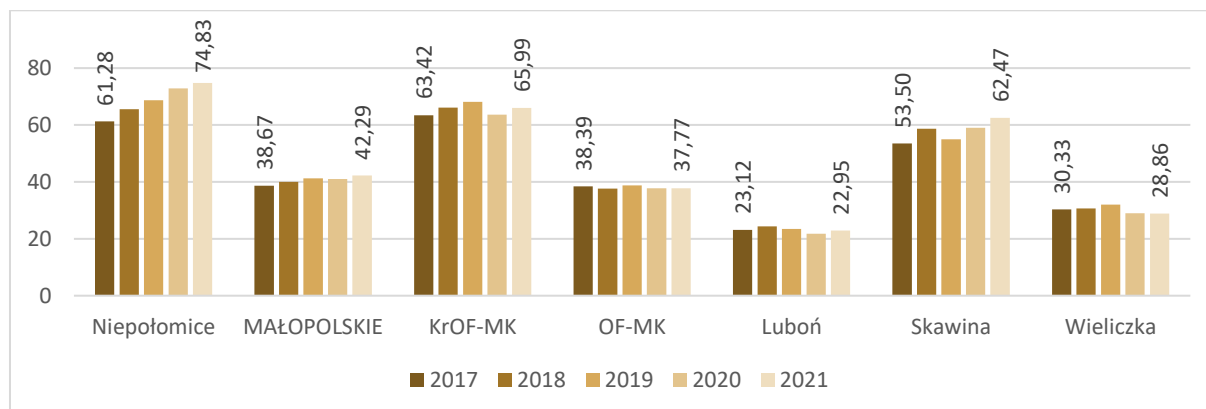
Wykres 27. Udział bezrobotnych powyżej 50 r.ż. w ogóle bezrobotnych w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Na przestrzeni lat w gminie Niepołomice zwiększała się liczba pracujących (w podmiotach gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostkach sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2021 roku wskaźnik ten osiągnął wartość 75, przewyższając tym samym pozostałe analizowane jednostki.

Wykres 28. Liczba pracujących na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych (dotyczy podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Przeciętne wynagrodzenie brutto w powiecie wielickim było niższe od średnich zarobków osiągniętych w powiecie krakowskim i o ponad 600 zł od średniej dla województwa małopolskiego. Dostrzegalna jest jednak względem niego tendencja wzrostowa.

Tabela 27. Przeciętne wynagrodzenie brutto (zł) w latach 2017-2021 w powiecie wielickim i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
POLSKA	4 527,89	4 834,76	5 181,63	5 523,32	6 001,02	32,53%
MAŁOPOLSKIE	4 347,10	4 678,95	5 098,26	5 536,07	6 046,95	39,10%
Powiat wielicki	4 164,18	4 474,30	4 768,99	5 047,98	5 369,27	28,94%
Powiat krakowski	4 858,15	5 248,76	5 514,71	5 788,98	5 562,32	14,49%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- W 2020 roku między 20,01% a 25,00% mieszkańców gminy Niepołomice dojeżdżało do Krakowa w celach zarobkowych. Między 2019 a 2020 odnotowano niewielki wzrost zarówno osób dojeżdżających do pracy z gminy Niepołomice do Krakowa, jak i z Krakowa do gminy Niepołomice.

Tabela 28. Migracja wahadłowa związana z dojazdami do pracy między Niepołomicami a Krakowem

Kierunek	Liczba osób podlegających migracji wahadłowej 2019	Liczba osób podlegających migracji wahadłowej 2020	Udział (%)* 2019	Udział (%)* 2020
z Niepołomic do Krakowa	1826	1884	20,01 - 25,00	20,01 - 25,00

Kierunek	Liczba osób podlegających migracji wahadłowej 2019	Liczba osób podlegających migracji wahadłowej 2020	Udział (%)* 2019	Udział (%)* 2020
z Krakowa do Niepołomic	1819	1857	0,51 i więcej	0,51 i więcej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Analizy pn. „Powiązanie miejsca zamieszkania i miejsca pracy pracowników najemnych mieszkających i pracujących w Krakowie i województwie małopolskim” z 2023 roku.

*Stosunek liczby osób przyjeżdżających/wyjeżdżających do liczby osób zamieszkałych, które spełniały kryteria badania.

- Strefa generuje wiele miejsc pracy, które tylko częściowo są zapełnione przez mieszkańców gminy. Dojeżdżanie z sąsiednich miejscowości czy organizowane dowozy z terenu województwa mają miejsce w szczególności w przypadku pracowników produkcji. W opinii niektórych firm działających w NSI odczuwane są trudności w zakresie dostępności sezonowych pracowników czy pracowników technicznych. Możliwości związane z wykorzystaniem sztucznej inteligencji oraz rosnąca rola procesu automatyzacji wskazuje, że rozwój będzie zachodzić głównie poprzez technologię, a nie zwiększanie zatrudnienia. Rozmówcy prognozowali malejące zapotrzebowanie na osoby zajmujące się wewnętrzną logistyką czy transportem, ale z drugiej strony podkreślali, że nadal będzie istniało zapotrzebowanie na specjalistów, inżynierów, techników, wykwalifikowanych pracowników do serwisowania i programowania maszyn (m.in. automatycy procesu, technik elektronik). Dlatego też ich zdaniem w gminie Niepołomice należy rozwijać i promować szkolnictwo zawodowe, branżowe, w szczególności stawiające na kompetencje w zakresie informatyki, programowania, automatyzacji procesu.

4. Sfera przestrzenna

Środowisko przyrodnicze i tereny zielone

- Gmina Niepołomice cechuje się – w porównaniu do średniej dla województwa oraz gmin otaczających Kraków – niskim udziałem powierzchni prawnie chronionej (0,03%) oraz małą liczbą pomników przyrody w przeliczeniu na 10 km² (1,88).

Wśród obszarów chronionych na terenie gminy znajdują się rezerwat przyrody „Koło w Puszczy Niepołomickiej” oraz obszary NATURA 2000, takie jak „Koło Grobli PLH20008”, „Torfowisko Wielkie Błoto PLH120080” i „Puszcza Niepołomicka PLB120002”. Dodatkowo, na terenie gminy znajduje się 19 pomników przyrody.

Tabela 29. Udział powierzchni prawnie chronionej (%) w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2021
Niepołomice	0,04	0,03
MAŁOPOLSKIE	52,99	53,11
KrOF-MK	21,89	22,12
OF-MK	24,96	25,29
Luboń	0,16	0,16
Skawina	0,25	0,24
Wieliczka	0,60	0,77

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 30. Liczba pomników przyrody na 10 km² (szt.) w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2021
Niepołomice	1,67	1,88
MAŁOPOLSKIE	1,46	1,47
KrOF-MK	4,93	5,19
OF-MK	3,35	3,37
Luboń	11,43	10,71
Skawina	5,80	5,70
Wieliczka	3,30	3,20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS

- Wskaźnik lesistości w gminie Niepołomice utrzymuje się na stałym poziomie (14,7%), przewyższając średnią dla krakowskiego obszaru funkcjonalnego. Na stałym poziomie utrzymuje się także udział terenów zielonych, w tym parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (0,5%).

Tabela 31 Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%) w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2021
Niepołomice	0,5	0,5
MAŁOPOLSKIE	0,3	0,3
KrOF-MK	2,0	2,2
OF-MK	0,3	0,3
Luboń	3,6	2,2
Skawina	0,5	0,5
Wieliczka	0,8	1,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 32. Lesistość w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2021
Niepołomice	14,7	14,7
MAŁOPOLSKIE	28,7	28,6
KrOF-MK	7,9	8,1
OF-MK	9,3	9,3
Luboń	3,4	3,7
Skawina	9,6	9,9
Wieliczka	7,8	7,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Gmina Niepołomice, na tle średniej wojewódzkiej czy dla gmin otaczających Kraków, wypada korzystnie pod kątem nasadzeń drzew w przeliczeniu na 100 km². Jednocześnie liczba nasadzeń na przestrzeni lat ulegała zauważalnym wahaniom.

Tabela 33. Nasadzenie drzew w przeliczeniu na 100 km² w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	229,2	291,7	104,2	156,3	208,3	-9%
MAŁOPOLSKIE	78,1	117,9	83,0	55,4	73,3	-6%
KrOF-MK	351,8	487,9	344,1	276,2	419,6	19%
OF-MK	125,0	132,6	115,0	125,3	130,6	4%
Luboń	35,7	1214,3	342,9	6650,0	714,3	1900%
Skawina	51,0	93,0	137,0	238,0	227,0	345%
Wieliczka	233,0	227,0	12,0	0,0	110,0	-53%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- W gminie Niepołomice w 2022 roku średnie roczne stężenie pyłu PM₁₀ wyniosło 26 µg/m³ (przy dopuszczalnym poziomie 40 µg/m³), co było wartością mniejszą w porównaniu do roku poprzedniego. W stosunku do 2017 roku dwukrotnie zmalała liczba dni z przekroczeniem dobowego poziomu stężenia pyłu PM₁₀ (poz. dop.: 50 µg/m³). W 2022 roku wartość zmniejszyła się do poziomu 32 dni, co było wartością poniżej normy (norma 35 dni), a także dwukrotnie niższą

niż odnotowaną w Skawinie (75 dni³). Wysokie stężenia i przekroczenia miały miejsce w sezonie grzewczym.

Tabela 34. Zestawienie stężeń pyłu PM10 w latach 2019-2022 dla gminy Niepołomice (wartości średnie, maksymalne, minimalne)

Jednostka	wartość średnia	minimum	maksimum
2019	24	12	44
2020	28	16	44
2021	28	5,9	131,7
2022	26,5	6,2	95,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie miasta i gminy Niepołomice (2019, 2020, 2021, 2022).

Tabela 35. Zestawienie stężeń B(a)P w pyłe PM10 w latach 2019-2022 dla gminy Niepołomice (wartości średnie, maksymalne, minimalne)

Jednostka	wartość średnia	minimum	maksimum
2019	5	0,14	14,13
2020	5	0,14	16,23
2021	4	0,10	18,7
2022	3	0,10	12,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie miasta i gminy Niepołomice (2019, 2020, 2021, 2022).

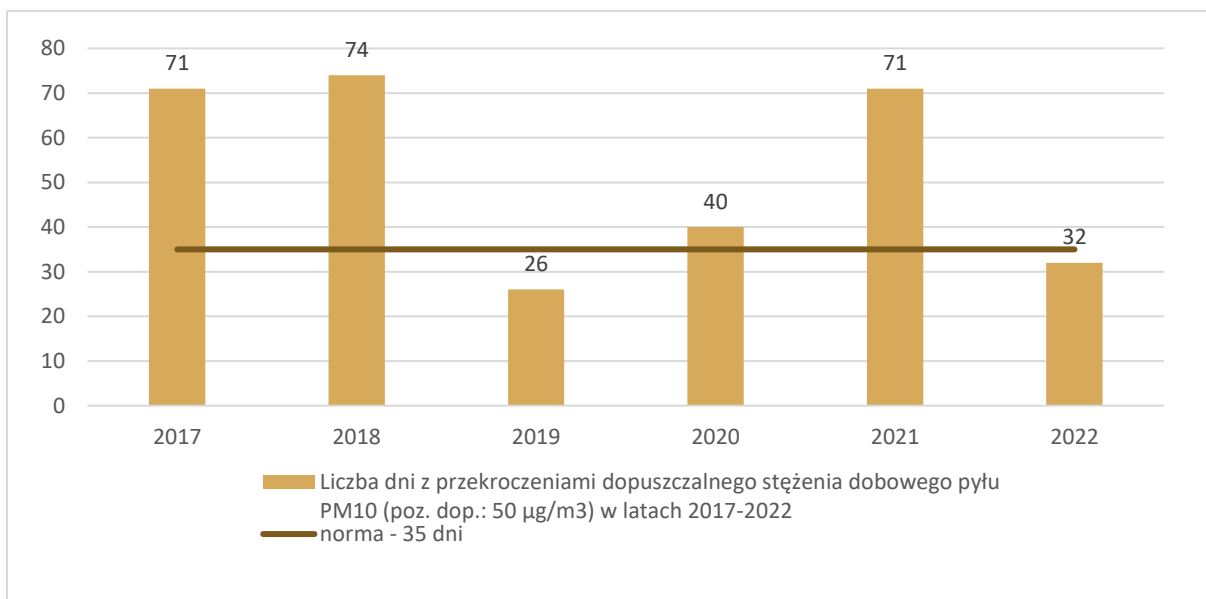
- W 2022 roku średnioroczne stężenie B(a)P w gminie Niepołomice wyniosło 3 ng/m³, co jest wartością niższą w porównaniu do pomiarów z lat 2019-2021 (ok. 5 ng/m³). Średnioroczne stężenie benzo(a)pirenu w ostatnich latach znacząco przekroczyło docelowy poziom, który wynosi 1 ng/m³. Wysokie stężenia benzo(a)pirenu przypadają głównie na miesiące jesienno-zimowe, podczas gdy wartości w okresie letnim były bliskie 0.

³ Sprawozdanie „Wykonanie pomiarów ciągłych stężeń pyłu PM10 dla gminy Skawina za 2022 rok”, 07.02.2023 r.

Tabela 36. Dane pomiarowe ze stacji Niepołomice w 2022 roku

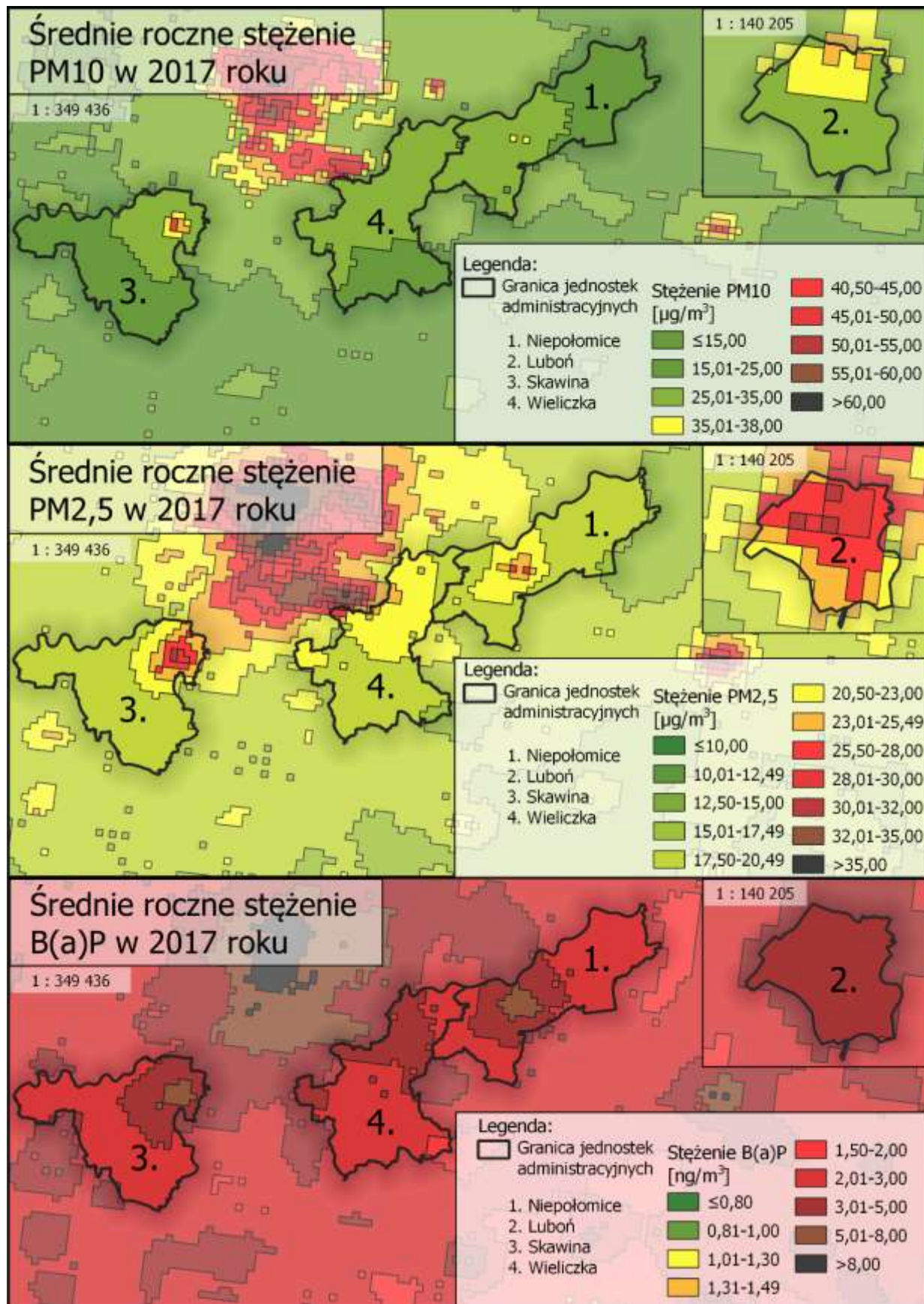
Jednostka	PM10 (poz. dop.: 40 µg/m ³)	B(a)P w pyłe PM10 (poz. doc.: 1 ng/m ³)
Styczeń (średnio)	28,80	5,77
Luty (średnio)	23,05	4,36
Marzec (średnio)	46,73	5,78
Kwiecień (średnio)	21,32	1,90
Maj (średnio)	20,36	0,33
Czerwiec (średnio)	17,68	0,12
Lipiec (średnio)	17,38	0,10
Sierpień (średnio)	22,56	0,17
Wrzesień (średnio)	17,60	0,69
Październik (średnio)	27,73	1,71
Listopad (średnio)	35,36	3,94
Grudzień (średnio)	39,58	6,73

Źródło: Raport o stanie miasta i gminy Niepołomice na dzień 31 grudnia 2022 roku.

Wykres 29. Liczba dni z przekroczeniami dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu PM10 (poz. dop.: 50 µg/m³) w latach 2017-2022 dla gminy Niepołomice

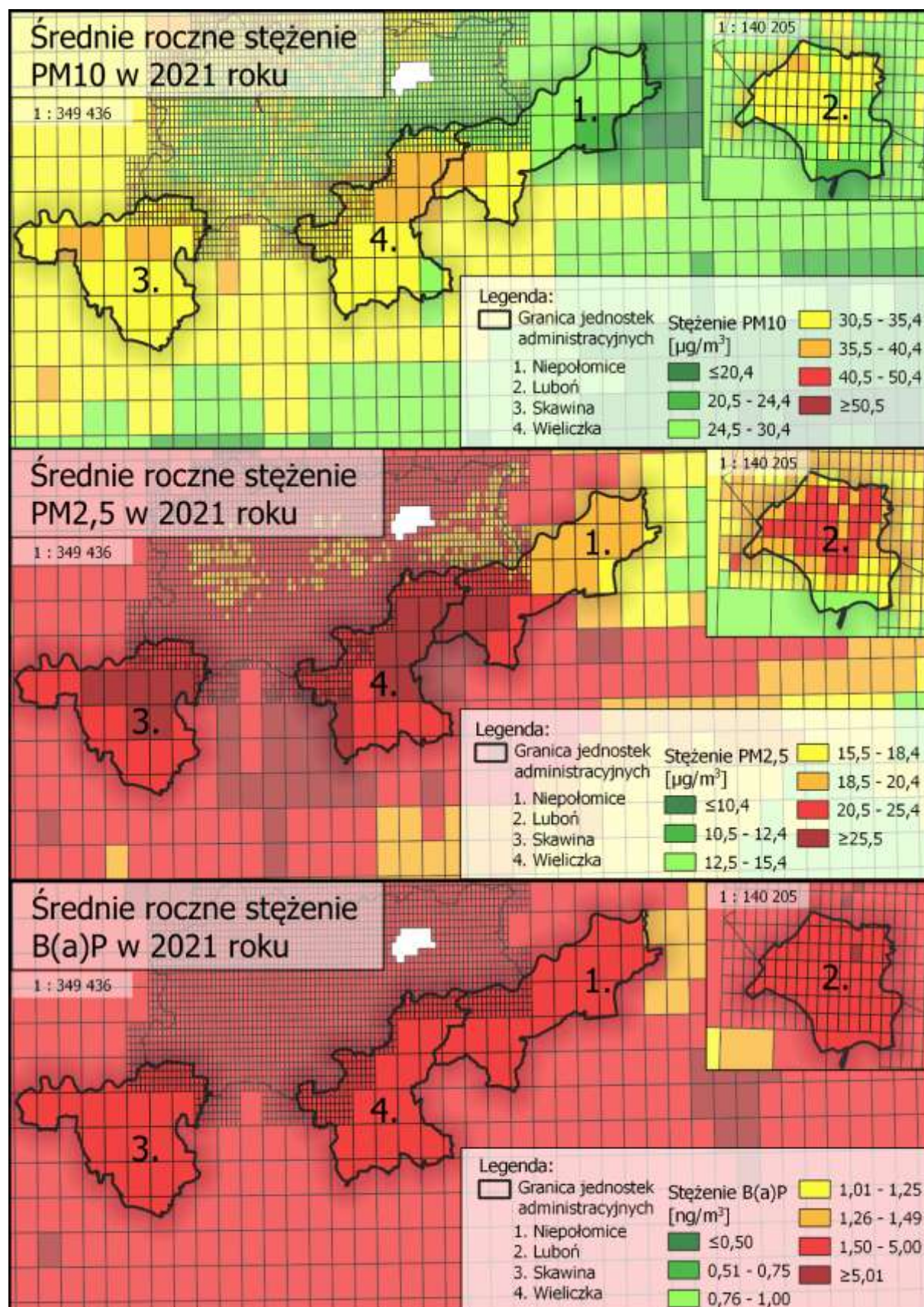
Źródło: Opracowanie własne na podstawie raportów GIOŚ oraz Raportów o stanie miasta i gminy Niepołomice (2018, 2019, 2020, 2021, 2022).

Rysunek 1. Rozkłady stężeń zanieczyszczeń w 2017 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ)

Rysunek 2. Rozkłady stężeń zanieczyszczeń w 2021 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ)

- W gminie Niepołomice w 2021 roku zarówno liczba kontroli, jak i naruszeń, w zakresie spalania odpadów była niższa niż w poprzednich latach.

Tabela 37. Kontrole w zakresie spalania odpadów i pozostałości roślinnych oraz wykryte przypadki nieprzestrzegania przepisów w gminie Niepołomice w latach 2017-2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Liczba przeprowadzonych kontroli	375	444	377	144	258
Liczba naruszeń	17	37	81	54	18
Udział liczby naruszeń w ogólnej liczbie przeprowadzonych kontroli	4,53%	8,33%	21,49%	37,50%	6,98%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z raportów „Podsumowanie realizacji Programu ochrony powietrza dla województwa małopolskiego” (2017, 2018, 2019, 2020, 2021).

- Mieszkańcy uczestniczący w badaniach wśród wartości i cech, które wyróżniają gminę, są cenne i powinny podlegać ochronie, często w pierwszej kolejności wymieniali naturę, bliskość przyrody: zieleni, lasu, Puszczy Niepołomickiej („Dla mnie osobiście najważniejsze było i jest w dalszym ciągu spokój, możliwość obcowania z przyrodą, po prostu wyjazdu do puszczy, możliwość wyjścia na Błonia – dzięki którym zrobiło się przestrzennie i jasno w Niepołomicach” – FGI z seniorami). Dostępność terenów leśnych często stanowiła też argument dla wyboru właśnie gminy Niepołomice jako miejsca do zamieszkania („Tu się dobrze żyje w takim modelu, że ta przyroda jest dostępna, jest blisko, jest się, gdzie zrelaksować” – FGI z nowymi mieszkańcami). Jednocześnie uczestnicy spotkań rewitalizacyjnych oraz fokusów dzielili się obawami dotyczącymi wycinki / uszkodzenia starych drzew („Zaskakuje mnie też wycinanie i uszkodzenie drzew. U nas było takie drzewo, które nadawało się na pomnik przyrody, ale zostało uszkodzone” – FGI z nowymi mieszkańcami). W związku z tym postulowano większą uważność i troskę o lokalne drzewa, które jeszcze nie doczekały się statusu pomnika przyrody. Zwracano także uwagę na ciągle nie najlepszą jakość powietrza (smog, palenie śmieciami), choć przyznawano, że na przestrzeni lat sytuacja w tym zakresie uległa poprawie. Podnoszono również kwestię zaśmiecenia przestrzeni (w tym lasów i Puszczy), przepełnione kosze na śmieci bądź brak takiej infrastruktury przy niektórych ciągach komunikacyjnych. Podkreślano, że szeroko rozumiana ochrona przyrody powinna znaleźć się wśród działań priorytetowych Gminy. Mieszkańcy wskazywali na następujące wątki, które ich zdaniem w szczególności należałoby mieć na uwadze:
 - ochrona drzew oraz dosadzanie drzew i roślinności, w tym wprowadzanie pasów zieleni izolacyjnej przy ciągach komunikacyjnych, tworzenie kącików zieleni na zaniedbanych/zapomnianych skwerach i innych przestrzeniach,
 - minimalizowanie presji budowlanej w bezpośrednim sąsiedztwie Puszczy i innych terenów leśnych,
 - przeciwdziałanie „betonozie”, unikanie tworzenia wysp ciepła oraz dużych powierzchni nieprzepuszczalnych, w przypadku tworzenia parkingów – ograniczanie zabetonowania (zielone parkingi),
 - utrzymanie niektórych terenów jako niezabudowane, np. terenów podmokłych pełniących naturalne funkcje retencyjne, siedlisk oraz korytarzy ekologicznych

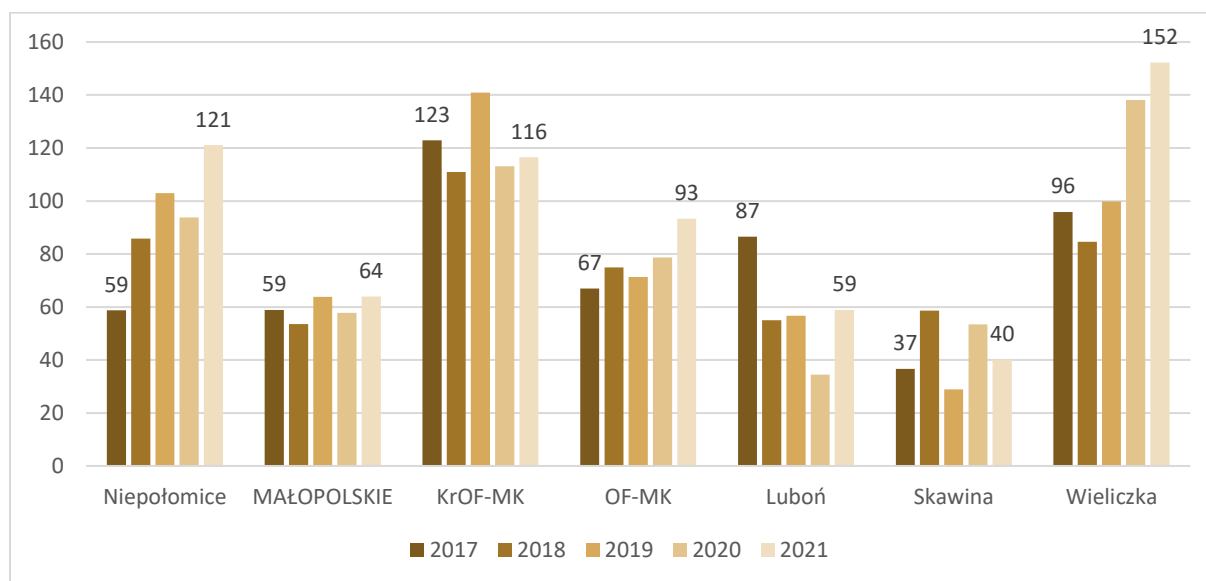
(którymi przemieszczają się zwierzęta między obszarami leśnymi), korytarzy przewietrzania itp.,

- gospodarka wodna odpowiadająca na zmiany klimatu, ochrona zasobów wodnych, rozwiązania w zakresie retencji, bezpieczeństwo wodne, rozwój kanalizacji („Pamiętam, że bywały takie okresy letnie, w których nie dało się wykąpać w ciągu dnia, bo było tak niskie ciśnienie wody, bo tej wody po prostu brakuje, jest susza [...] woda to jest problem, nad którym gmina powinna się pochylić” – FGI z osobami do 25 r.),
- rozwój OZE,
- zapewnienie form wsparcia finansowego dla mieszkańców pod kątem retencji czy OZE,
- wsparcie finansowo-sprzętowe dla ekologicznych inicjatyw mieszkańców, w tym w zakresie oczyszczania rowów melioracyjnych czy sprzątania terenów leśnych,
- wprowadzenie rozwiązań w zakresie gospodarki odpadami, aby ograniczyć ich ilość, przykładowo lokalne składowanie bio-odpadów, biogazownia lub/i bio-kompostownia, promocja kompostowania bio-odpadów na terenie własnych działek, edukacja (butelki przed wyrzucenia dokładnie zgniatamy, itp.),
- utworzenie aplikacji pozwalającej mieszkańcom na bieżące zgłaszanie problemów przestrzenno-środowiskowych typu przepełnione kosze, zalegające śmieci i in.

Mieszkalnictwo i infrastruktura komunalna, planowanie przestrzenne

- W gminie Niepołomice z lat 2017-2021 nastąpił dynamiczny wzrost liczby oddanych mieszkań w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców. W 2021 wartość tego wskaźnika dla gminy Niepołomice wnosila 121 i tym samym dwukrotnie przekraczała średnią dla województwa, była też nieco wyższa od wyniku dla obszaru funkcjonalnego.

Wykres 30. Liczba mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Analizując aktywność budowlaną w sołectwach gminy Niepołomice w ciągu ostatnich pięciu lat, największy przyrost nowych mieszkań odnotowano w Niepołomicach, Woli Batorskiej oraz Staniątkach. Najniższą aktywność budowlaną zaobserwowano w Chobocie, Woli Zabierzowskiej oraz Zagórzu.

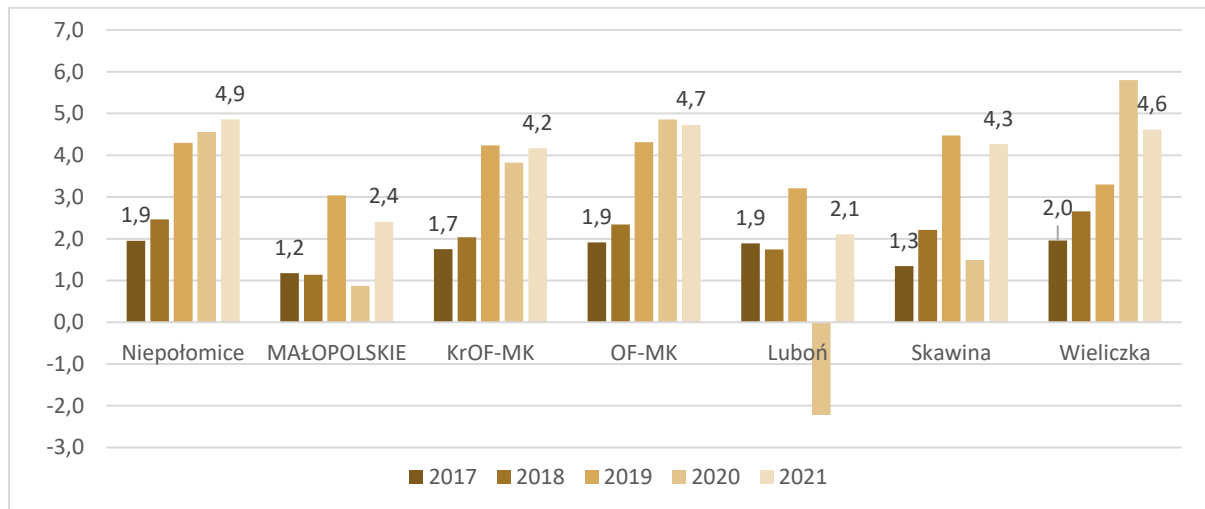
Tabela 38. Liczba mieszkań oddanych do użytku w gminie Niepołomice według sołectw w latach 2017-2021

Sołectwo	2017	2018	2019	2020	2021
Niepołomice – miasto	110	190	225	226	281
Chobot	3	0	0	0	0
Ochmanów	1	1	2	0	3
Podłęże	6	3	5	12	10
Słomiróg	0	3	0	3	1
Staniątki	6	9	9	7	20
Suchoraba	0	0	1	0	2
Wola Batorska	13	19	24	15	45
Wola Zabierzowska	5	5	4	3	3
Zabierzów Bocheński	9	6	8	11	11
Zagórze	7	8	7	11	6
Zakrzowiec	0	0	10	2	0
Zakrzów	4	0	5	7	9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- W gminie Niepołomice z roku na rok wzrasta tempo przyrostu budynków mieszkalnych. W 2021 roku wartość wskaźnika wynosiła 4,9%, przekraczając nieznacznie średni wynik dla obszaru funkcjonalnego.

Wykres 31. Tempo przyrostu budynków mieszkalnych (%) w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- W gminie Niepołomice udział mieszkań komunalnych w ogółu mieszkań w 2020 roku oscyluje wokół 0,6%. Jest to wartość najniższa porównując do innych jednostek porównawczych.

Tabela 39. Udział mieszkań komunalnych w ogóle mieszkań w latach 2016, 2018 oraz 2020 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2016	2018	2020
Niepołomice	0,7%	0,6%	0,5%
MAŁOPOLSKIE	2,8%	2,6%	2,4%
KrOF-MK	3,6%	3,2%	2,9%
OF-MK	1,0%	0,9%	0,7%
Luboń	1,7%	1,6%	1,6%
Skawina	3,4%	2,9%	2,5%
Wieliczka	1,0%	1,0%	0,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Choć między 2017 a 2021 w gminie Niepołomice wzrosła liczba ludności korzystającej z sieci wodociągowej (w 2017 roku – 27 092 osoby, w 2021 roku – 29 427 osób), to jednocześnie spadł odsetek mieszkańców korzystających z takiej infrastruktury (z 97% do 91%). Podobnie wygląda sytuacja pod względem sieci kanalizacyjnej – w gminie Niepołomice odsetek mieszkańców korzystających z tej sieci zmniejszył się o blisko 3 p.p. (do 69,7%), przy czym długość czynnej sieci kanalizacyjnej się zwiększyła (w 2017 roku – 250,9 km, a w 2021 roku – 281,3 km). Spadkową tendencję względem odsetka mieszkańców korzystających z sieci wodno-kanalizacyjnej odzwierciedlają także zmiany średniej dla obszaru funkcjonalnego.

Tabela 40. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej (%) w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	97,1	97,0	97,1	90,9	91,1	-6,1
MAŁOPOLSKIE	81,1	81,3	81,6	81,3	81,5	0,5
KrOF-MK	97,8	97,8	97,8	94,3	94,4	-3,4
OF-MK	92,6	92,6	92,8	87,2	87,5	-5,5
Luboń	93,6	93,6	93,6	90,7	92,0	-1,7
Skawina	98,0	98,1	98,1	97,7	97,7	-0,3
Wieliczka	91,8	90,8	91,2	85,0	85,3	-7,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

Tabela 41. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (%) w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	71,8	71,7	72,8	68,9	69,7	-2,9%
MAŁOPOLSKIE	63,0	63,3	63,9	64,2	64,7	2,7%
KrOF-MK	82,0	82,1	82,4	79,7	80,0	-2,5%
OF-MK	55,8	56,0	56,8	54,2	55,2	-1,2%
Luboń	81,8	81,8	81,8	79,3	79,4	-3,0%
Skawina	73,6	74,1	74,4	74,5	75,4	2,5%
Wieliczka	52,9	51,3	52,5	49,8	51,1	-3,4%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Także w przypadku sieci gazowej nastąpił spadek odsetka mieszkańców korzystających z takiej infrastruktury (z 93,3% w 2017 do 89,5% w 2021), przy czym wartości notowane dla gminy Niepołomice były wyższe od średnich dla województwa małopolskiego, KrOF-MK oraz OF-MK. Jednocześnie w analizowanym okresie w gminie Niepołomice, w tempie zbliżonym do województwa, wzrosła liczba gospodarstw ogrzewających mieszkanie gazem (z 5274 do 7463).

Tabela 42. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej (%) w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	93,3	93,6	93,1	88,9	89,5	-4,0%
MAŁOPOLSKIE	62,1	63,2	63,6	64,4	65,0	4,6%
KrOF-MK	75,2	77,0	76,2	72,8	71,9	-4,3%
OF-MK	86,6	87,2	87,5	85,2	86,8	0,3%
Luboń	87,8	88,8	89,0	95,6	95,4	8,6%
Skawina	83,5	83,6	83,9	85,9	86,7	3,9%
Wieliczka	83,9	85,4	85,5	81,5	86,1	2,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

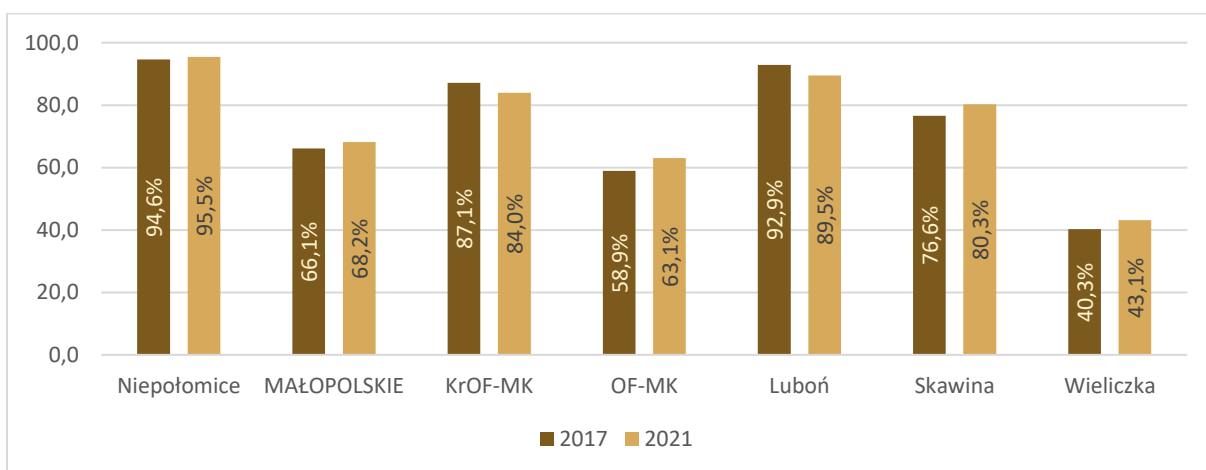
Tabela 43. Liczba gospodarstw domowych ogrzewających mieszkanie gazem w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	5274	5798	6026	6652	7463	41,5%
MAŁOPOLSKIE	273463	287021	297 060	320 006	384 753	40,7%
KrOF-MK	109497	115238	118066	125795	156399	42,8%
OF-MK	48644	52093	54009	59288	65893	35,5%
Luboń	5 016	5 507	7 381	7 673	7 428	48,1%
Skawina	4 227	4 470	4 622	5 103	6 181	46,2%
Wieliczka	11 673	12 368	12 738	13 970	14 935	27,9%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- W ostatnich latach w gminie Niepołomice wzrastał odsetek ludności korzystających z oczyszczalni ścieków, który w 2021 r. z. wyniósł 95%, czyli o 30 p.p. więcej niż średnio w województwie czy w gminach otaczających Kraków.

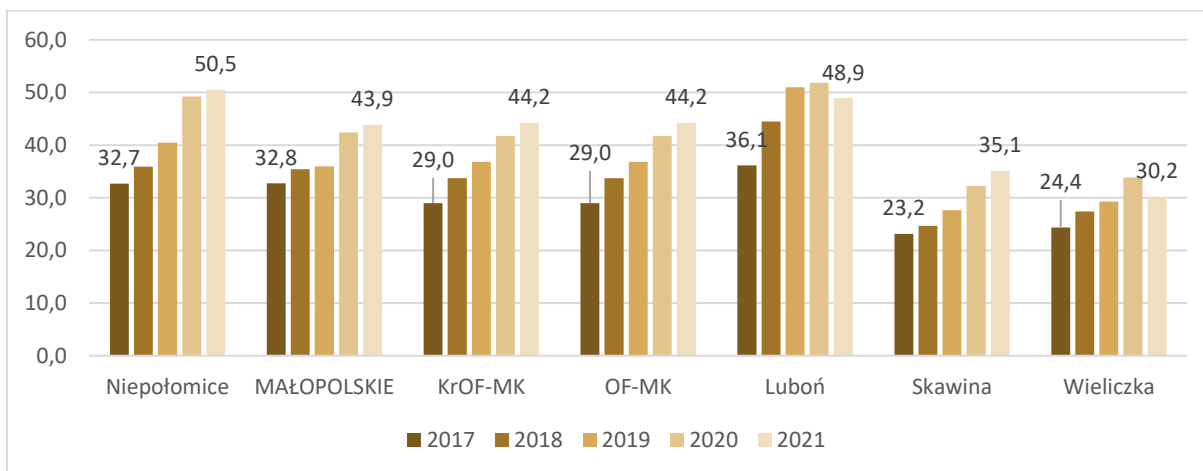
Wykres 32. Odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Odnutowany jest stały wzrost udziału odpadów zebranych selektywnie do ogółu odpadów zebranych z gospodarstw domowych w gminie Niepołomice. W 2021 roku gmina charakteryzowała się wysoką wartością wskaźnika (50,5%), przekraczając średnią dla województwa czy obszaru funkcjonalnego.

Wykres 33. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów zebranych w ciągu roku z gospodarstw domowych w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

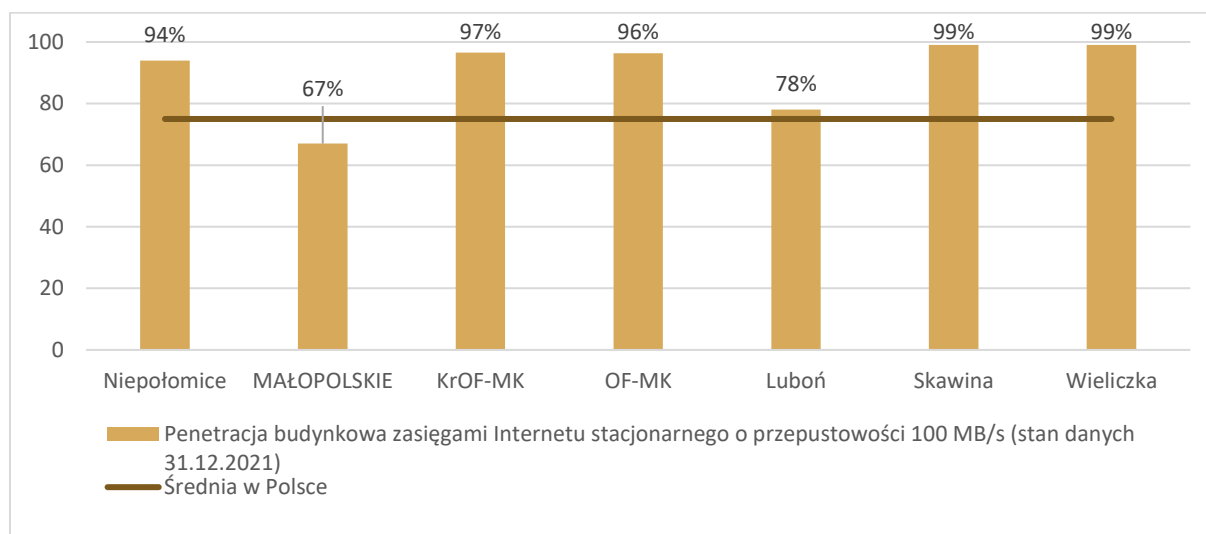
- Pod względem penetracji budynków zasięgiem Internetu stacjonarnego o przepustowości 100 MB/s gmina Niepołomice z wartością 94% przewyższała średnią dla województwa małopolskiego (67%), ale pozycjonowało się nieco poniżej średniej dla obszaru funkcjonalnego. W gminie Niepołomice w latach 2017-2021 następował też stały wzrost penetracji budynków zasięgiem Internetu 30MB/s.

Tabela 44. Penetracja budynków zasięgiem Internetu 30 mb/s [%] w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2018	2019	2020	2021
Niepołomice	40,1-60,0	40,1-60,0	60,1-80,0	60,1-80,0	80,1-100,0
MAŁOPOLSKIE	34,0	47,0	57,0	66,0	80,0
Luboń	40,1-60,0	40,1-60,0	60,1-80,0	60,1-80,0	60,1-80,0
Skawina	40,1-60,0	60,1-80,0	60,1-80,0	80,1-100,0	80,1-100,0
Wieliczka	20,1-40,0	40,1-60,0	40,1-60,0	60,1-80,0	80,1-100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Raportu o stanie rynku komunikacyjnego w Polsce (2017, 2018, 2019, 2020, 2021).

Wykres 34. Penetracja budynkowa zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości 100 MB/s w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych (stan danych 31.12.2021)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Komunikacji Elektronicznej (stan na 31.12.2021).

- W gminie Niepołomice w ostatnich latach systematycznie wzrastał udziału powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego (MPZP) – z 96,8% w 2017 r. do 99,4% w 2021 roku.

Tabela 45. Udział powierzchni objętej uchwalonymi obowiązującymi MPZP (%) w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2021	Dynamika zmian
Niepołomice	96,8	99,4	2,6%
MAŁOPOLSKIE	66,9	69,1	3,3%
KrOF-MK	79,5	91,2	14,8%
OF-MK	89,4	98,0	9,6%
Luboń	87,5	92,7	5,9%
Skawina	100,3	100,3	0,0%
Wieliczka	100,0	100,0	0,0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Uczestnicy fokusów i dyżurów strategicznych wyrażali pewne obawy związane z dalszym intensywnym rozwojem mieszkalnictwa – ze względu na uciążliwości generowane przez przeludnienie dotyczące głównie trudności w przemieszczaniu się (korki) oraz niewystarczającej dostępności do infrastruktury, w tym wodno-kanalizacyjnej (m.in. Słomiróg, Wola Batorska, Zabierzów Bocheński) i usług („Dla mnie negatywne w odczuciu było tempo zabudowy Niepołomic. Przestrzeń w moich okolicach 5 lat temu wyglądała zupełnie inaczej. Spodziewałam się, że nastąpi to szybciej bądź później, ale nie, że aż tak gwałtownie. Faktycznie, kupując działkę wydawało się, że będzie zielona okolica, a pół roku później naprzeciwko buduje się szeregówkę. Deweloperzy odkryli tanie działki i budują” – FGI z nowymi mieszkańcami; „Budujemy bloki wielomieszkaniowe, np. koło mnie jest taki ciąg budynków, to są dwa takie bloki, gdzie jest 100 mieszkań. 100 mieszkań to jest 150 samochodów. To jest po prostu straszne. W tej chwili

gdziekolwiek się odwrócimy wszędzie pełno jest samochodów. W tych blokach nie ma żadnych garaży. W tej chwili, gdzie się człowiek nie odwróci tam są mieszkania, mieszkania i samochody [...], a w końcu te Niepołomice się nie poszerzą. Mamy coraz mniej miejsc parkingowych, no jest to po prostu tragedia. Weszliśmy już z budownictwem do puszczy...” – FGI z seniorami). Zauważano, że miasto właściwie osiągnęło już maksymalny pułap, jeśli chodzi o zabudowę mieszkaniową, natomiast w sołectwach są nadal tereny, na których można rozwijać nowe budownictwo i napływ mieszkańców jest pożądany. Podkreślano przy tym, że rozwój powinien być odpowiednio zaplanowany i kontrolowany, aby zapewnić komfort życia (infrastruktura i usługi skorelowane z tempem powstawania budynków mieszkaniowych i napływem ludności) i harmonię przestrzenną, a nie dopuścić do nadmiernego przeludnienia, „betonozy”, utraty elementów, które stanowią o atrakcyjności gminy – tereny zielone, małomiasteczkowy charakter, jakościowa oferta czasu wolnego itp. („Na obszarze jest potencjał do rozwoju zabudowy, natomiast ważne jest, żeby było harmonijnie i żeby za tymi ludźmi co tam są i co się budują szły też usługi. Żeby nie obciążali Niepołomic, które jest faktycznie są na skraju” – FGI z nowymi mieszkańcami; „Jeżeli patrzymy na aktualny rozwój gminy i zabudowanie, to jeśli teraz nie powstanie plan rozwoju i dostosowania infrastruktury drogowej, kanalizacji, gazociągów, to za kilkanaście lat w ogóle nie będzie już możliwości jej poprawienia, bo np. przy wąskich krętych drogach będą już wszędzie domy i nie będzie możliwości poszerzania dróg. Rozwój musi iść w parze z rozwojem infrastruktury” – FGI z lokalnymi przedsiębiorcami). Preferowano raczej, aby rozwijać zabudowę jednorodzinną, rezydencjonalną niż wielorodzinną (jedynie w przypadku miasta pojawiły się opinie, że lepszym rozwiązaniem są budynki wielorodzinne niż domy w zabudowie szeregowej). Dominację zabudowy jednorodzinnej uznawano za wartościową cechę gminy, coś co należy utrzymać („Wiele osób przeprowadzało się z Krakowa do Niepołomic, chcąc właśnie posiadać dom, działkę, żeby dzieci mogły sobie dorastać w takiej mniejszej miejscowości, a nie w mieście. To jest jakoś związane z tym, że właśnie nie szukali miasta tylko mniejszej miejscowości, gdzie mogli mieć dom i nadal to się utrzymuje” – FGI z osobami do 25 r.ż.). Postulowano też, aby przy planowaniu wyznaczać możliwie szerokie drogi z przestrzeniami dla pieszych i rowerzystów, ograniczyć mieszanie/konflikty funkcji (a w przypadku istniejących już konfliktów funkcji mieszkaniowej i przemysłowej stosować rozwiązania ograniczające uciążliwości hałasowe czy wizualne, np. ekrany, zielen izolacyjna), pamiętać o wartości terenów zielonych – w dokumentach planistycznych wprowadzać zapisy, które pozwolą zachować niezabudowaną zielen, korytarze przewietrzania, zapewnią przestrzeń dla zieleni osiedlowej czy ogrodów społecznych („Gmina może nie oddawać terenów pod zabudowę. Ma odpowiednie mechanizmy do tego, żeby mądrze myśleć o rozwoju” – FGI z nowymi mieszkańcami).

Transport i komunikacja

- Gmina Niepołomice posiada dogodną dostępność komunikacyjną, zapewniającą wygodne połączenia drogowe i kolejowe. Przez gminę przebiegają trasy o znaczeniu krajowym (drogi krajowe nr 94 i nr 75) oraz wojewódzkim (droga wojewódzka nr 964). Gmina jest przecięta przez linie kolejowe nr 91 i nr 95, a także posiada dwa przystanki kolejowe – w Podłężu i Staniątkach.
- W większości analizowanych jednostek w latach 2017-2021 zanotowano wzrost liczby czynnych przystanków komunikacji zbiorowej na km², podczas gdy w gminie Niepołomicach wartość

utrzymuje się na takim samym poziomie. To skutkowało tym, że w 2021 roku wartości wskaźnika były poniżej średniej dla województwa czy obszaru funkcjonalnego.

Tabela 46. Liczba czynnych przystanków komunikacji zbiorowej (szt.) na km² w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych

Jednostka	2017	2021
Niepołomice	0,6	0,6
MAŁOPOLSKIE	1,0	1,1
KrOF-MK	2,3	2,6
OF-MK	1,0	1,6
Luboń	6,6	6,7
Skawina	0,5	2,6
Wieliczka	0,5	1,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDL GUS.

- Mieszkańcy uczestniczący w fokusach i dyżurach strategicznych sygnalizowali niedogodności związane z przemieszczaniem się po gminie związane z niewystarczającą infrastrukturą oraz ofertą komunikacji publicznej. Do odczuwalnych problemów zaliczono braki w infrastrukturze drogowej – zwłaszcza na obszarze wiejskim, ale też w mieście, m.in. na nowopowstałych osiedlach. W tym kontekście wymieniano wąskie drogi, niebezpieczne skrzyżowania, braki w zakresie chodników czy ścieżek rowerowych (potrzeby związane z utworzeniem chodników bądź ciągów pieszo-rowerowych – m.in. przy szkołach czy centrach miejscowości – były zgłaszane podczas każdego z dyżurów, czyli w każdym sołectwie oraz w Niepołomicach, w tym osiedlach Jazy i Boryczów). Wskazywano, że obecny stan infrastruktury pieszo-rowerowej zniechęca i powoduje obawy przed korzystaniem z takiego sposobu przemieszczania się i niejako przymusza do wybierania auta – jako bezpieczniejszego środka transportu, stawiając w szczególnie trudniej sytuacji dzieci i młodzież oraz seniorów („Jako matka zawożę dziecko do szkoły – dziecko nie idzie samo ze względu na słaby stan infrastruktury drogowej” – FGI z rodzicami małych dzieci; „Mi cały czas siedzi w głowie to, żeby były planowane drogi i chodniki. Żeby było to skomunikowane i żebym miał możliwość przejechania w miarę bezpiecznie rowerem lub przejścia pieszo po chodniku, a nie po poboczu” – FGI z nowymi mieszkańcami; „Wydaje mi się, że Niepołomice są bardzo rowerowe. Dużo starszych pań, po osiemdziesiątce, jak pada śnieg, jest w stanie jechać na rowerze, więc nawet bym odsunęła te problemy takie atmosferyczne. Ale jest wiele miejsc niebezpiecznych, gdzie nie ma ścieżki rowerowej i samochody jeżdżą dość szybko. Jest droga wojewódzka przez Puszcę, tam nie ma żadnego przejścia dla pieszych, jest dopiero na skrzyżowaniu. Wydaje mi się, że te dzieci są zatrzymywane przez rodziców. Mogą sobie jeździć rekreacyjnie na rowerze w Puszczy, ale do szkoły niekoniecznie” – FGI z osobami do 25 r.ż.). Uczestnicy technik badawczych zwracali też uwagę, że Niepołomice to atrakcyjne miejsce pod kątem rekreacyjnych szlaków rowerowych, ale poprawy wymagają rozwiązania – ścieżek rowerowych czy ciągów pieszo-rowerowych – służące do codziennego transportu. Wymieniano tu m.in. niewystarczające skomunikowanie rowerowe z Podłężem (pod kątem przesiadek na pociąg) czy utrudniony dojazd w stronę Wieliczki oraz do Krakowa. Często wśród uciążliwości komunikacyjnych wymieniano natężony ruch samochodowy, korki, braki związane z miejscami parkingowymi, ale jednocześnie opinia nowych mieszkańców biorących udział w fokusach na ten temat była nieco inna – do zalet Niepołomic zaliczyli możliwość szybkiego przemieszczenia się po mieście i nietracenie czasu w korkach. W przypadku komunikacji publicznej postulowano

poprawę połączeń zarówno na terenie gminy, jak i łączących gminę z Krakowem. Położenie blisko Krakowa z jego ofertą postrzegana była jako atut Niepołomic („Dla mnie największą wartością było to, że to jest niewielkie miasto, ale u bram tego wielkiego miasta” – FGI z rodzicami małych dzieci), a młodzi mieszkańcy uczestniczący w fokusie, którzy korzystają z krakowskiej oferty edukacyjnej i rozrywkowej, apelowali także o rozwój nocnej komunikacji. W kontekście stałego przyrostu ludności w gminie szczególnie akcentowano potrzebę rozwój połączeń autobusowych w gminie, zwracając uwagę, że obecnie siatka połączeń jest niewystarczająca, zwłaszcza mieszkańcy obszaru wiejskiego mają problemy z wydostaniem się z miejscowości – rzadkie kursy, tylko pojedyncze połączenia w weekendy, trudności związane z przesiadkami („Dalej brakuje tej komunikacji w samych Niepołomicach to znaczy, że jeżeli wszyscy będą dojeżdżali samochodami, to Niepołomice utkną w korkach” – FGI z osobami do 25 r.ż., „Absurdem jest to, że działamy proekologicznie, robimy P&R i nie mamy z niego czym dojechać. Skoro nie ma połączeń komunikacją publiczną, to jestem zmuszona jechać autem” – FGI z rodzicami małych dzieci). Zgłaszano także pomysły związane ze skracaniem tras autobusowych, aby poprawić punktualność oraz obniżyć czas dojazdu, tworzeniem dobrze skomunikowanych z sołectwami punktów przesiadkowych (np. centrum Niepołomic, Podłęże), korelowaniem komunikacji autobusowej z rozkładem jazdy pociągów. Zaproponowano również wymianę wiat przystankowych, argumentując, że obecnie przystanki nie są praktyczne (zimą i jesienią nie chronią wystarczająco przed zimnem czy deszczem), a o wiele lepszym rozwiązaniem byłby wiaty ze ścianami bocznymi, wyposażone w system informacji pasażerskiej.

5. Spis rysunków

Rysunek 1. Rozkłady stężeń zanieczyszczeń w 2017 roku	45
Rysunek 2. Rozkłady stężeń zanieczyszczeń w 2021 roku	46

6. Spis tabel

Tabela 1. Gęstość zaludnienia (os./km ²) w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	5
Tabela 2. Współczynnik obciążenia demograficznego (liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym) w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych w latach 2017-2021	7
Tabela 3. Liczba uczniów szkół podstawowych w przeliczeniu na oddział w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	9
Tabela 4. Liczba uczniów szkół ponadpodstawowych w przeliczeniu na oddział w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	9
Tabela 5. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (%) z j. polskiego w latach 2019-2022 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych.....	9
Tabela 6. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (%) matematyki w latach 2019-2022 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych.....	10
Tabela 7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (%) z j. angielskiego w latach 2019-2022 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	10
Tabela 8. Wyniki egzaminu ósmoklasisty (%) z j. polskiego, matematyki i j. angielskiego w latach 2021-2022 dla poszczególnych gmin w podziale na obszar miejski i wiejski.....	10
Tabela 9. Średnie wyniki matur (%) z j. polskiego w latach 2017-2022 w szkołach w gminie Niepołomice na tle średniej Małopolski wg typów szkół	12
Tabela 10. Średnie wyniki matur (%) matematyki w latach 2017-2022 w szkołach w gminie Niepołomice na tle średniej Małopolski wg typów szkół	13
Tabela 11. Średnie wyniki matur (%) j. angielskiego w latach 2017-2022 w szkołach w gminie Niepołomice na tle średniej Małopolski wg typów szkół	13
Tabela 12. Odsetek mieszkańców (%) korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych.....	14
Tabela 13. Liczba przychodni na 10 tys. mieszkańców w roku 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych.....	23
Tabela 14. Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do REGON na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych	26
Tabela 15. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych	27
Tabela 16. Liczba przedsiębiorstw zatrudniających 50 i więcej pracowników w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021.....	27
Tabela 17. Liczba firm z sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021	28
Tabela 18. Dochody budżetowe w gminie na 1 mieszkańca Gminy Niepołomice oraz innych jednostek porównawczych w latach 2017-2021	31

Tabela 19. Wydatki budżetowe w gminie na 1 mieszkańca Gminy Niepołomice oraz innych jednostek porównawczych w latach 2017-2021.....	31
Tabela 20. Dochody budżetowe z tytułu udziału w PIT na 1 mieszkańca (zł) Gminy Niepołomice oraz innych jednostek porównawczych w latach 2017-2021	32
Tabela 21. Aktywność inwestycyjna – wydatki majątkowe na 1 mieszkańca (zł) Gminy Niepołomice oraz innych jednostek porównawczych w latach 2017-2021	33
Tabela 22. Liczba miejsc noclegowych w przeliczeniu na km ² w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych	34
Tabela 23. Liczba obiektów gastronomicznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych.....	35
Tabela 24. Szlaki/trasy przebiegające w granicach gminy Niepołomice.....	35
Tabela 25. Liczba bezrobotnych na 1000 osób w wieku produkcyjnym w gminie Niepołomice w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych	37
Tabela 26. Długotrwale bezrobotni na 1000 osób w wieku produkcyjnym w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych.....	38
Tabela 27. Przeciętne wynagrodzenie brutto (zł) w latach 2017-2021 w powiecie wielickim i innych jednostkach porównawczych.....	39
Tabela 28. Migracja wahałowa związana z dojazdami do pracy między Niepołomicami a Krakowem	39
Tabela 29. Udział powierzchni prawie chronionej (%) w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych	41
Tabela 30. Liczba pomników przyrody na 10 km ² (szt.) w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych	41
Tabela 31 Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%) w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych.....	42
Tabela 32. Lesistość w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych	42
Tabela 33. Nasadzenie drzew w przeliczeniu na 100 km ² w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych	42
Tabela 34. Zestawienie stężeń pyłu PM ₁₀ w latach 2019-2022 dla gminy Niepołomice (wartości średnie, maksymalne, minimalne).....	43
Tabela 35. Zestawienie stężeń B(a)P w pyłe PM ₁₀ w latach 2019-2022 dla gminy Niepołomice (wartości średnie, maksymalne, minimalne).....	43
Tabela 36. Dane pomiarowe ze stacji Niepołomice w 2022 roku.....	44
Tabela 37. Kontrole w zakresie spalania odpadów i pozostałości roślinnych oraz wykryte przypadki nieprzestrzegania przepisów w gminie Niepołomice w latach 2017-2021.....	47
Tabela 38. Liczba mieszkań oddanych do użytku w gminie Niepołomice według sołectw w latach 2017-2021	49
Tabela 39. Udział mieszkań komunalnych w ogóle mieszkań w latach 2016, 2018 oraz 2020 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	50
Tabela 40.Odsetek mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej (%) w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	51
Tabela 41.Odsetek mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej (%) w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	51

Tabela 42. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej (%) w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	51
Tabela 43. Liczba gospodarstw domowych ogrzewających mieszkanie gazem w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych.....	52
Tabela 44. Penetracja budynków zasięgiem Internetu 30 mb/s [%] w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	53
Tabela 45. Udział powierzchni objętej uchwalonymi obowiązującymi MPZP (%) w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	54
Tabela 46. Liczba czynnych przystanków komunikacji zbiorowej (szt.) na km ² w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	56

7. Spis wykresów

Wykres 1. Zmiana liczby ludności w gminie Niepołomice w latach 2012-2021 oraz prognozowana liczba ludności w pięcioletnich odstępach do 2050 roku.....	4
Wykres 2. Przyrost naturalny w gminie Niepołomice w latach 2012-2021	5
Wykres 3. Zameldowania i wymeldowania w gminie Niepołomice w latach 2017-2021	5
Wykres 4. Udział liczby ludności (%) według ekonomicznych grup wieku w 2012 (L) oraz w 2021 roku (P) w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	6
Wykres 5. Odsetek dzieci (%) objętych opieką w żłobkach w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych.....	7
Wykres 6. Odsetek dzieci (%) w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	8
Wykres 7. Liczba uczniów w średnich szkołach zawodowych na 1000 mieszkańców w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych*	12
Wykres 8. Zasięg ubóstwa głębokiego (%) – udział beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej poniżej kryterium dochodowego w liczbie ludności ogółem w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	15
Wykres 9. Frekwencja w wyborach samorządowych (%) w latach 2010, 2014, 2018 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	15
Wykres 10. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	16
Wykres 11. Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 mieszkańców oraz księgozbiór na 1000 mieszkańców w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	17
Wykres 12. Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice na 10 tys. mieszkańców w roku 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	18
Wykres 13. Udział osób (%) będących członkami kół, klubów lub sekcji seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku w ogólnej liczbie ludności w wieku 60 lat i więcej w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych*	18
Wykres 14. Najczęściej popełniane przestępstwa kryminalne w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w okresie styczeń-marzec 2023 roku w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych ...	21
Wykres 15. Miejscowe zagrożenia według rodzajów w 2021 roku w gminie Niepołomice	22
Wykres 16. Liczba mieszkańców na 1 aptekę ogólnodostępną w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	24

Wykres 17. Wydatki w Dziale 851 – Ochrona zdrowia w przeliczeniu na mieszkańca w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	24
Wykres 18. Odsetek mieszkańców (%) zaszczepionych pełną dawką w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych*	25
Wykres 19. Liczba podmiotów gospodarczych według REGON w gminie Niepołomice w latach 2017-2021	26
Wykres 20. Wpływy (dochody) do budżetu gminy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) na 1 mieszkańca w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych (zł)	28
Wykres 21. Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD 2007 w gminie Niepołomice: zmiana liczby w latach 2017-2021 oraz ich udział w 2021 r.	29
Wykres 22. Dochody budżetowe według głównych źródeł pochodzenia w 2017 i 2021 roku	31
Wykres 23. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem Gminy Niepołomice oraz innych jednostek porównawczych w latach 2017-2021	33
Wykres 24. Relacja wyniku operacyjnego do dochodów ogółem w latach 2017-2021	34
Wykres 25. Liczba zarejestrowanych bezrobotnych oraz długotrwale bezrobotnych w latach 2017-2022 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych	37
Wykres 26. Udział bezrobotnych do 25 r.ż. w ogóle bezrobotnych w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych (%)	38
Wykres 27. Udział bezrobotnych powyżej 50 r.ż. w ogóle bezrobotnych w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych (%)	38
Wykres 28. Liczba pracujących na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice i innych jednostkach porównawczych (dotyczy podmiotów gospodarki narodowej o liczbie pracujących 10 i więcej osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących)	39
Wykres 29. Liczba dni z przekroczeniami dopuszczalnego stężenia dobowego pyłu PM ₁₀ (poz. dop.: 50 µg/m ³) w latach 2017-2022 dla gminy Niepołomice	44
Wykres 30. Liczba mieszkań oddanych do użytku w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	48
Wykres 31. Tempo przyrostu budynków mieszkalnych (%) w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	50
Wykres 32. Odsetek mieszkańców korzystających z oczyszczalni ścieków w latach 2017 i 2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	52
Wykres 33. Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów zebranych w ciągu roku z gospodarstw domowych w latach 2017-2021 w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych	52
Wykres 34. Penetracja budynkowa zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości 100 MB/s w gminie Niepołomice oraz jednostkach porównawczych (stan danych 31.12.2021)	53